

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

POROK NAŠIH USPEHOV

Le nekaj dni nas loči do izredno pomembnega dogodka za vse naše podjetje. Dne 12. in 13. novembra bo zasedal v dvorani okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani aktiv komunistov našega podjetja. Pripravljalni odbor je pripravil obširno gradivo za razpravo, ki je razvrščeno v petih referatih: organizacijsko politično poročilo (Anton Martinšek), perspektivni razvoj podjetja (ing. Hugo Keržan), delavsko samoupravljanje (Martin Zajšek), vloga in naloge sindikalnih organizacij (Jože Lorenčič) ter kadrovska politika (Lojze Cepuš).

Prav gotovo je največji pomen tega zborovanja komunistov iz vsega našega podjetja v tem, da bodo pravzaprav prvič na tako visoki ravni razpravljali o kompleksnih vprašanjih gospodarjenja in družbeno političnega dogajanja v našem podjetju. Pogrešali smo temeljitih analiz tako dela delavskih organov upravljanja kot dela družbenih organizacij in ker smo se izgubljali v dnevnem delu, smo večkrat izgubili izpred oči temeljne smotre, povezanost posameznih vprašanj z vsem družbenim dogajanjem pri nas. Da, večkrat bi se dalo po ravnanju marsikoga izmed nas celo sklepati, da pozabljamo, da smo eno podjetje. Aktiv komunistov bo torej v prvi vrsti naglasil povezanost vseh vprašanj ter pokazal jasno perspektivo našega nadaljnjega razvoja tako podjetja kot delavskega upravljanja, gospodarjenja in dela družbenih organizacij.

Zato pa si moramo biti v prvi vrsti na jasnem, kakšen je naš cilj, saj delo delavskih organov upravljanja ali n. pr. sindikata ni samega sebi namen, marveč mora biti povezano v skupna prizadevanja za uresničitev postavljenih ciljev. Potemtakem je nujno odrediti mesto našega podjetja v vsem našem gospodarstvu.

Naša temeljna naloga: industrializacija gradbeništva

Naše podjetje nosi ime »Gradbeno-industrijsko podjetje Gradis«, torej je že v imenu vsebovana naša temeljna naloga. Podjetje je bilo ustanovljeno oktobra 1945. leta z nalogo, da koncentrira in uredi vso našo takratno gradbeno operativno z vsemi njenimi osnovnimi sredstvi, materiali in kadri, hkrati pa začne z obnovo naše porušene domovine. Kljub velikim začetnim težavam smo to nalogo zadovoljivo opravili. Posebna značilnost tega obdobja pa je v tem, da so bile naše zmogljivosti osredotočene na nekaj velikih gradbišč. Ob redukciji investicij pa je bil ta temeljni cilj zabrisan. Gradbeno podjetje so si skušala pomagati na vse načine ali so zmanjševale kapacitete ali pa so prevzemale vsako delo, samo da je bilo delo, ne glede na gospodarski račun, ne glede na gospodarske posledice take politike. V takem položaju je tudi naše podjetje prevzemalo dela, kjer koli so se mu nudila in tako smo razdrobili naše kapacitete na širok teritorij in na vrsto manjših objektov, ne da bi vodili računa o temeljni nalogi, za katero je bilo podjetje ustanovljeno. Posledice tega se občutijo še danes. Naše sile smo razdrobili na vrsto majhnih in marsikje tehnično prav nič zahtevnih objektov, med katerimi je tudi precej čisto navadnih adaptacij, ki jih je možno opraviti vsako gradbeno podjetje itd.

Tak položaj pa je objektivno rodil še druge škodljive posledice. Bistvo sodobnega industrijskega gradbenega podjetja je v tem, da njegove enice niso vezane na določeno krajevno omejeno področje, da ima koncentrirana osnovna sred-

stva, ki jih lahko vsak čas osredotoči na posameznem gradbišču in jih tako daleč smotrneje uporabi, hkrati pa ustvari take proizvodne zmogljivosti, da more do maksimuma pospeševati delovno storilnost. Brž ko pa je edinica privezana na določen teritorij, mora nujno samo zato, da bi tam ostala, prevzemati tudi dela, ki ne sodijo med temeljne in najzahtevnejše naloge podjetja. Seveda pa s tem ni rečeno, da posamezne enice v industrijsko močnih bazenih ne bi mogle biti trajnejše, saj je v takih bazenih vedno dovolj dela tudi za nas. Gre v glavnem le za to, da jasno razmejimo, kakšnih gradenj naj se lotimo, da bodo naše kapacitete najsmotrnejše izkoriščene in da bomo imeli pred očmi vedno naše temeljne naloge.

Te pa se v današnjih pogojih pospešene stanovanjske izgradnje postavljajo že same po sebi. Naše podjetje naj se specializira na industrijsko gradnjo stanovanj na večjih kompleksih z dolgoročno perspektivo. Za to naj razvije lastno industrijo montažnih elementov in modernih gradbenih materialov. Hkrati pa naj se podjetje specializira za zahtevnejše industrijske gradnje. Vse to pa seveda terja, da si postavimo dolgoročen investicijski program, da bomo kos vsem tem nalogam.

Višja storilnost — pogoj višjega življenjskega standarda

Čisto jasno pa je, da morajo vsa prizadevanja roditi tudi ekonomski rezultat: višjo produktivnost, kar pa pomeni večji dohodek enega zaposlenega, s tem pa tudi več sredstev za osebne dohodke in sklade podjetja.

Letos smo napravili odločen premik v nagrajevanju po učinku, vendar moramo ugotoviti, da gre v bistvu le za količinski premik, ko je le več delovnih mest nagrajevanjih po učinku, medtem ko zaznamujemo šele prve korake tudi h kakovostnejšemu nagrajevanju po gospodarskem uspehu, ki ga doseže posamezen delavec ali uslužbenec oziroma skupina zaposlenih. Toda kljub vsemu z uspehom le ne moremo biti povsem zadovoljni, saj se je odstotek del, nagrajevanjih po neposrednem delovnem učinku povzpел od lanskih dobrih 20 odstotkov na 45 odstotkov v septembru, medtem ko bi lahko akordirali dve tretjini vseh del.

Pri presoji naših dosedanjih prizadevanj za čim spodbudnejše nagrajevanje po učinku ne smemo prezreti tudi sprememb v odnosih v kolektivih, ki jih je povzročilo širše zasnovano nagrajevanje po učinku. Predvsem so delavci sami zainteresirani, da je čimveč del oddanih na akord, vendar je opaziti, da sistem točkovanja uslužbencev spričo kratkega časa, odkar je uveljavljen, še ne deluje v tej smeri, da bi tudi uslužbenci, ki jim je poverjeno to delo, močnejše občutili gnotno korist tistih določil pravilnika o nagrajevanju, ki govore o tem, da se določa število točk tudi po tem,

koliko del imajo oddanih na akord. Vsekakor pa kaže ugotoviti, da stoji družbeni činitelji v naših kolektivih dokaj ob strani in prepuščajo skrb za spodbudnejše nagrajevanje po učinku v glavnem le tehnični operativi v podjetju in njeni dobri volji. Zlasti organizacije Zveze komunistov, prav tako pa tudi sindikalne organizacije, v prvi vrsti pa seveda delavski organi upravljanja bi morali skrbeti za to, da bomo sistem nagrajevanja po učinku nenehno izpopolnjevali, ga gradili ter odpravljali vse tiste elemente, ki destimulativno vplivajo na delovno storilnost. Nagrajevanje po učinku je danes eno izmed najbistvenejših vprašanj tako gospodarjenja kot graditve notranjih razmerij v kolektivih, prav tako pa tudi graditve socialističnih družbenih odnosov. Konkretno pa to pomeni, da gre za to, da bo vsak nagrajevan sorazmerno svojem delu in da končno odpravimo mezdnado administrativne koncepte nagrajevanja, ki se še kažejo v tem, da se ustavimo že pred neznatnimi težavami in delavce rajše nagradimo po času, češ, saj učinka ni moč meriti, vse to terja preveč dela, gospodarskega uspeha pa ne bo in tako čisto načelno dvomimo v koristnost nagrajevanja po učinku.

V referatih je že izražena misel, kako bi nagrajevanje po učinku razvili na višjo stopnjo. Omenjen je predlog, naj bi bil osebni dohodek zaposlenih odvisen od gospodarskega uspeha ekonomske enote, pri čemer naj bi tvorila ekonomsko enoto posamezna stavba, morda etaža itd. Pri takem načinu nagrajevanja bi bil sleherni v tej ekonomski enoti zainteresiran za gospodarjenje z materialom, kar je zlasti važno za nas, ko vemo, da so tu še velike rezerve in prav štednja z materialom rodi za podjetje največji gospodarski uspeh. Ekonomsko stimulirani pa bi bili delavci tudi za tista režijska dela, ki jih doslej plačujemo od ure in bi bili delavci neposredno zainteresirani za to, da so kar najbolj kakovostno in čimhitreje opravljena, ker bi bil zaslužek odvisen od tega, kdaj in s kakšnimi stroški bo stavba, etaža itd. dograjena.

Organi delavskega upravljanja in politične organizacije vsake enice bi se morale odločno zavzeti za to, da bi sistem nagrajevanja izpopolnili v tej smeri. To še zdaleč ni samo stvar samo centralnih orga-

nov in organizacij podjetja, ampak bo stvar najhitreje dozorela, če bo prišla pobuda od spodaj in če bo preverjena v praksi. Tega pa v centrali podjetja, za mizo, razumljivo, ni moč napraviti.

Nadalje krepiti in razvijati delavsko upravljanje

Konferenca Zveze komunistov našega podjetja bo podrobneje analizirala dosedanje delo delavskih organov upravljanja. Predvsem bo morala ugotoviti, da smo glede tega v dobrih devetih letih že močno napredovali, vendar se kažejo še pomanjkljivosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti.

Že površen opazovalec bi opazil, da so v organizaciji delavskega upravljanja v našem podjetju določena nesorazmerja. Spričo organizacijske zgradbe našega podjetja, ko imamo obratne delavske svete pri gradbenih vodstvih, na gradbiščih in v obratih, se dogaja, da je določen sektor gradbenega vodstva po številu zaposlenih celo močnejši kot pa n. pr. kateri izmed obratov ali gradbišč. Medtem ko imamo en obratni delavski svet za gradbeno vodstvo s tisoč zaposlenimi, ima manjša mobilna edinica z daleč manjšim številom zaposlenih prav tako svoj obratni delavski svet. Gre namreč za to, da bi kazalo razmisliti o ustreznih organih delavskega upravljanja tudi na večjih sektorjih gradbenih vodstev. Nedvomno zborovanje komunistov ne bo moglo mimo tega problema.

Z nadaljnjim razvojem nagrajevanja po učinku pa se to vprašanje postavlja še z druge plati. Če bodo kolektivi ekonomskih enot nagrajevani po uspehu enote, to pa pomeni, da bodo hoteli vsi zaposleni biti sproti obveščeni o tem, s kakšnimi stroški grade ali proizvajajo, bodo čisto naravno tudi sami odločali o gospodarskih vprašanjih, saj bo prav od tega odvisno, v kakšnem roku bodo delo opravili, kakšne bo kakovosti to delo, da bodo stavbo ali etažo lahko oddali, in s kakšnimi stroški jo bodo dokončali, ker bodo udeleženi pri znižanju stroškov. Povsem razumljivo je, da to nujno terja tudi ustrezne oblike delavskega upravljanja v ekonomskih enotah, če ne že obratni delavski svet pa kakšno drugo obliko, pri čemer pa njeno bistvo ne more biti nič drugega kot gospodarjenje in

upravljanje. Seveda pa bo treba potem zgraditi skladno organizacijo delavskega upravljanja v celotnem podjetju in skoraj gotovo odstopiti od šablone: osrednji delavski svet in obratni delavski svet brez še drugih oblik povezovanja neposrednih proizvajalcev v delavskem upravljanju. Naše podjetje je tako veliko in tudi tako močno, da bi pravzaprav moralo dati zgled, kako je moč postaviti organizacijo delavskega upravljanja v tako specifični gospodarski panogi kot je gradbeništvo. Prav to pa bi sprostilo obilo pobud ne le za boljše gospodarjenje in upravljanje, ampak tudi za nenehno izboljševanje proizvodnega procesa, kar se bo končno zrcalilo tudi v rasti produktivnosti dela.

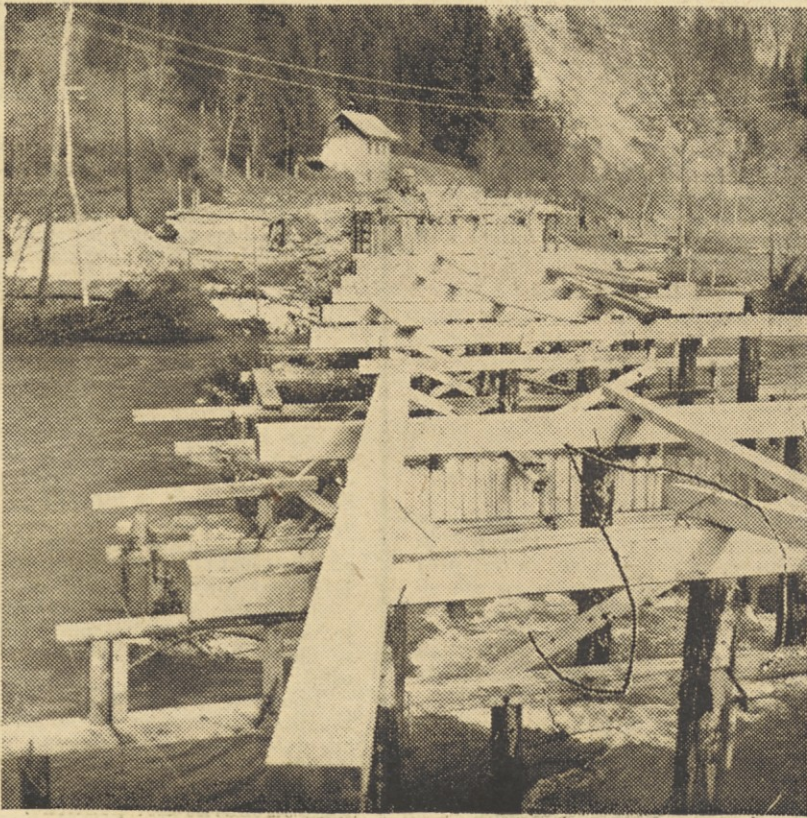
Povezanost produktivnosti in standarda

Stara resnica pa je, da je življenjska raven neposredno odvisna od produktivnosti. Že sedanja delitev dohodka kljub nekaterim pomanjkljivostim, ker še vedno sloni na minimalnih osebnih dohodkih, ki so posledica administrativno določenih kvalifikacijskih struktur in zadržujejo bistvene elemente nagrajevanja po času, omogoča, da delavec neposredneje občuti odvisnost svojega standarda od produktivnosti, saj se z večjo produktivnostjo večja čisti dohodek podjetja, s tem pa tudi osebni dohodki in skladi podjetja. Kakor je življenjski standard neposredno odvisen od produktivnosti, pa je prav tako tudi produktivnost odvisna od pogojev, v katerih delavci živijo. Ni treba posebej naglašati, da delavec, ki se mora daleč voziti na delo, ne more biti tako produktiven kot tisti, ko pride na delo spočit. In dalje tudi ni vseeno, kako je z njegovo prehrano, kakšne so komunalne naprave itd. Vse to so činitelji, ki vplivajo na delavčevo počutje, s tem pa seveda tudi na njegovo delovno sposobnost.

Z novim letom bodo začele veljati ekonomske stanovanjske najemnine. Pripravljeni pa so že tudi osnutki uredb, s katerimi se bodo osebni dohodki zaposlenih povečali za 6,5 odstotka. Uvajanje ekonomskih stanovanjskih najemnin odpravlja nesorazmerja na enem izmed sila občutljivih področjih, ko stanovanja niso bila odvisna od tega, koliko je kdo družbi prispeval, ampak dostikrat po čisto drugačnih neekonomskih merilih. V bistvu gre torej za to, da naj bi imel stanovanje vsak pač takšno, kolikor bo hotel zanj plačati. To je temeljno načelo sprememb v politiki najemnin. Seveda pa bomo morali to načelo uveljaviti tudi pri nas in preiti na ekonomske najemnine ne le v naših stanovanjih, ampak tudi v samskih domovih in barakah. S stališča nagrajevanja po učinku namreč neustemeljeno, da podjetje prek dotacije za vzdrževanje stanovanjskih zgradb in samskih domov dodaja pravzaprav k osebnim dohodkom uslužbencev. To pa znese letno dobrih 30 milijonov dinarjev.

Prizadevati si moramo torej, da tudi na teh področjih uveljavimo načelo nagrajevanja po delu.

Seveda v tem sestavku nismo mogli nazivati vseh problemov, o katerih bo govora na zborovanju komunistov našega podjetja. Komunisti pa bodo odigrali svojo vlogo, če bodo nosili naprednih teženj v kolektivih, tisti, ki se v delavskih organih upravljanja, v sindikatu, mladinski organizaciji zavzemajo za socialistična načela, ki se trudijo, da vsi ti organi in organizacije delujejo za uresničenje skupnih ciljev in za smotre, ki si jih bodo postavili na tem zborovanju.

Noč med torkom in sredo zadnji teden oktobra bo kolektiv, ki gradi most čez Savo v Bohinjski Bistrici, še dolgo pomnil. V boju z deročo reko je do pasu v ledenomrzli vodi sredi razpenjenih valov in ob silni nevihti reševal stroje in les s komaj dobro začete gradnje mostu. Reportažo o požrtvovalnosti članov tega kolektiva, gasilcev, ki so jim sredi noči priskočili na pomoč, in skupin delavcev, ki so prihiteli z Jesenic, beri na 5. strani!

Točke so se spremenile v dinarje

■ **Obrat gradbenih polizdelkov.** — Na seji sindikalne podružnice so ugotovili, da je delo sindikata zadnje čase zelo popustilo. K temu je gotovo krivo premajhno zanimanje odgovornih odbornikov za politično delo. Razpravljali so tudi o nagrajevanju in predvsem o ocenjevanju. Za boljše razumevanje sistema nagrajevanja bodo sklicali sestanek, na katerem bodo ponovno proučili in obrazložili sistem nagrajevanja. Seji je prisostvoval tudi upravnik obrata tov. Lipovec.

■ **Podvelka.** — Na zadnji seji upravnega odbora so razpravljali o dovršitvi gradbenih del in premetitvi delavcev v obrat gradbenih polizdelkov v Ljubljano. Vsi delavci, ki želijo še nadalje ostati v podjetju, se lahko premetajo na druga delovišča sporazumno s šefi edinic ali obratov. Ne velja pa to za čuvaje in pomožne osebe.

Ker se je predsednik upravnega odbora tov. Marjan Primožič ponesrečil, so za namestnika izvolili tov. Franca Rajha.

Obravnavali so tudi prošnje za prekvalifikacijo delavcev, za kar pa bodo itak izdana podrobna navodila za vse podjetje.

■ **C. O. Ljubljana.** — Dokaj pester je bil dnevni red na zadnji seji upravnega odbora v Centralnih obratih v Ljubljani. Razpravljali so o razdelitvi nagrad za delo na Trojanah, razdelitvi kvot med CO Ljubljana in Mariborom ter o odgovodi nekaterih šoferjev in avtomehaničkov.

V sporazumu s tov. Mlakarjem, šefom delavnic v Mariboru, so se zedinili, da se deli ta kvota po številu članov kolektiva obeh edinic tako, da pride na posameznika din 1284.— bht. Kvote za izredne nagrade pa bo razdelila komisija za nagrajevanje, in sicer 70 % kvote, ostalih 30 % pa naj se rezervira za občasne nagrade pri izrednih delih.

Obrati imajo sorazmerno veliko število vajencev v mehanični stroki, vendar kljub temu primanjkuje mehanikov. Nekateri mehaniki, ki so se izučili v obratih, odhajajo iz podjetja, ker jim včasih nudijo drugje boljše prejemke ali pa se zaposlijo kot šoferji po stavbiščih, kjer lahko bolj zaslužijo. Se vedno je problem, kako pravilno stimulirati mehanike v delavnicah in jim urediti pravilno nagrajevanje. Upravni odbor je tudi sklenil, da se ne izroči delovna knjižica nobenemu članu, dokler ni izpolnil vseh obveznosti do podjetja in mu ni potekel odpovedni rok.

Nadalje so v šolski odbor avtomehanske stroke — vajenske šole v Sentvidu, izvolili tov. Franca Staleca.

Upravni odbor se je seznanil tudi s sklepi in predlogi proizvodnega sestanka mojstrov.

■ **Ljubljana.** — Na zadnji seji sindikalne podružnice so razpravljali o pravilniku o delovnih razmerjih, ki naj se vključijo veliki zamudi takoj izobesi po vseh deloviščih. Ta pravilnik mora poznati vsak član kolektiva, kajti le tako se bomo izognili mnogim nepotrebnim nepravilnostim. V ta namen bodo sklicali tudi množični sestanek.

Govorili so tudi o proslavi 29. novembra, dneva republike ter izvolili komisijo, ki bo pripravila kulturni program. Komisijo sestavljajo: Stane Pirc, Milan Janušič, Polde Ilvar, Janez Pančur.

Za začasnega tajnika je bil ponovno izvoljen dolgoletni sindikalni funkcionar tov. Edo Kragelj, medtem ko je dosedanjaj tajnik tov. Maks Mlakar odšel v politično šolo. Obema želimo pri delu obilo uspeha.

Obširno poročilo o anketi je na seji podal tov. Žorž, na kar so sprejeli 12 zelo pomembnih sklepov.

Seji so prisostvovali tudi tehnični vodja gradbenega vodstva ing. Vasle, šef komercialnega oddelka Anica Leščak in vodja personalnega oddelka Francka Galičič.

Prvi podatki o novem sistemu nagrajevanja so bili že objavljeni. Točke so se spremenile v dinarje, je dejal na zadnji skupni seji centralne komisije za nagrajevanje, predsednikov podkomisij in šefov edinic, tehnični direktor ing. Uršič. Nagrade so izenačene z akordi in prav je, da prejme vsak le toliko, kolikor truda je vložil na vsakem posameznem delovnem mestu.

Članj kolektiva so nov sistem nagrajevanja v glavnem z zadovoljstvom sprejeli, kajti s tem smo prekinili s starim tako imenovanim linearnim načinom nagrajevanja. Sistem ocenjevanja je zelo pester

in gospodarsko-ekonomski učinki se že poznajo na vseh področjih.

Tudi v političnem pogledu smo v celoti prodrli. Res je, da je še nekaj tihih in tudi glasnih zagovornikov mezdno-administrativnega nagrajevanja, toda tiso podlegli pritisku naprednih delavcev, ki želijo delati po nčinku.

Na zadnjem sestanku je ing. Majster izjavil, da je naš sistem nagrajevanja med najboljšimi, kar smo jih doslej uvedli pri nas. Pripominja le, naj centralna komisija pri ocenjevanju edinic še bolj upošteva pogoje dela, predvsem pa, naj bi nagrade izplačevali takoj po zaključku tromesečja.

Tov. Zajšek je predlagal, naj bi spremenili nekatera merila ocenjevanja. Ljudje imajo že mnogo politično ekonomskega posluha, zato je nujno, da tudi mehanizmi nagrajevanja delujejo brezhibno.

Iz razprave, v kateri so sodelovali vsi navzoči, kot tudi po mnenju večine članov kolektiva, lahko nedvomno trdimo, da bo ta sistem nagrajevanja rodil bogate sadove. Sproščen je proces, ki je zelo pomemben za dvig produktivnosti dela, obseg proizvodnje, izboljšanja naših zaslužkov in aktivne vloge delavcev v boju za napredek našega podjetja.

Po pooblastilu delavskega sveta je centralna komisija za nagrajevanje spremenila nekatera merila ocenjevanja in tehnično-administrativno ocenjevanje.

Tako bo mogel v bodoče dobiti vsak upravičenec do 12 točk ne glede na to, iz katere edince ali obrata je. Vrednost točke pa bo za vsako edinec različna. Prav tako se bo članom kolektiva, ki imajo odobren pavšal za nadurno delo, tudi ta upošteval pri izračunu nagrade.

Ker so se pri izračunu pojavile razne napake, predvsem pa pri delavcih, ki so bili premeščeni iz edince v edince, je komisija določila, da mora edinica, iz katere odhaja,

v opombo vpisati, kam odhaja, nova edinica pa v svojem seznamu točno navesti, od kod je prišel. Vse edince bodo v bodoče ocenjevali v prisotnosti njihovih šefov. Člani centralne komisije pa bodo prisostvovali sejam podkomisij pri edincih. Pri izračunu je upoštevati tudi vse nadure. Ne upošteva pa se redni letni dopust.

Mnogo je bilo tudi govora o uvedbi dodatnega faktorja za tista delovna mesta, ki neposredno vplivajo na uspeh edince. Ta predlog bo na prihodnji seji predložen delavskemu svetu v obravnavo. Na splošno je bilo zelo malo pritožb in še te so bile večinoma le administrativnega značaja. Andreju Omanu iz CO Maribor je bilo n. pr. premalo zaračunanih 451 ur. Maksu Okornu iz Velenja je bila napačno izračunana kvota in prejme naknadno še bruto 11.000 din razlike. Zaradi prenizke ocene smo prejeli le 7 pritožb, o katerih pa bo na prihodnji seji razpravljaj delavski svet.

Sistem nagrajevanja po učinku in ocenjevanja si utrja pot in od nas samih je odvisen ves nadaljnji razvoj. Bodočnost bo pokazala, da je ta sistem pravičen in smo ga dolžni vsi izvajati, podpirati in dopolnjevati.

Lojze Cepuš

Še ena iz Hrastnika: sektorski vodja, delovodja in skladiščnik. Dela v Hrastniku gredo h kraju. Vlak je že pripravljen za odhod.

IZ ŽIVLJENJA IN DELA LJUBLJANSKIH VAJENCEV

Pomembna pridobitev

Bili so trije — Josip Košak, zidarski vajenec, Stefan Košak, vajenec v centralnih obratih in Josip Taradi, tesarski vajenec. Srečali smo se na hodniku samskega doma v Savskem naselju. Nameravali so obiskati svojega strica Janušiča, ki ga pa žal ni bilo v sobi. Janušič, kot vsi trije vajenci, so doma iz Belice (Medžimurje) ter so tudi stopili v uk na Janušičevo posredovanje. In prav je tako, saj je naš cilj zaposliti in vzgojiti čimveč dobrega kadra iz lastnih vrst.

Vprašal sem jih o njihovem življenju v novem samskem domu in

Sem in tja po Ravnah

Sodelavci tehnika Berčiča mu želimo, da bi kmalu postal srečni očka. Z njim vred se veselimo tega dogodka, ker pričakujemo, da se bo ob njem posebej izkazal in nam po dolgem molku spet kakšno zapel, seveda iz mokrega grla.

Zlobni ali pa dobronamerni jeziki govore, da se delovodja Polajnar še do danes ni oženil samo zato, ker je bil prestavljen na drugo gradbišče prav v času, ko je bilo že »vroče«. Prav bi bilo, ko bi se tisti, ki odločajo o premetitvah uslužbencev, ozirali tudi na to. Posebej naglašamo, da je France sedaj že dve leti na Ravnah.

Kot drugje ima tudi gradbišče na Ravnah nekaj imenitnih pridelovalcev neopravičenih izostankov. Zidar Grešovnik jih ima letos že deset. Rekorda sicer s tem še ni postavil, pač pa se postavi s tem, da je pripravljen zavijati rokave, če mu kdo oponese njegove grehe.

O delavkah na Ravnah smo v našem listu že brali. Pred nedavnim pa sta sindikalna podružnica in upravni odbor razpravljala o delavkah Mariji Korasi in Emi Naroločnik. Dobili sta odpoved, ker nista pokazali kaj prida odnosa do dela, saj ima prva 12, druga pa osem neopravičenih izostankov. Med drugim pa sedaj na zimo tudi na gradbišču ne potrebujejo toliko delavk. Na njuno neresno delo so ju že prej pisмено opozarjali, sedaj pa sta se na odpoved pritožili, češ da imata obe potrošniški kredit. Vsi, ki so bili pisмено opozorjeni na njihov odnos do dela, naj si nikar ne iščejo rešitve v potrošniškem kreditu, ker se podjetje na to pač ne more ozirati. Poroki naj pa le dobro premislijo, komu podpišejo, saj bodo morali plačati dolg v banki pač poroki, če ga najemnik ne bo mogel.

ostalih problemih. Vsi trije so skoraj enoglasno odgovorili, da so zelo zadovoljni in da se v Ljubljani zelo dobro počutijo. Pohvalili so vzgojitelja in tov. Mlakarja, ki skrbita, da bi se v domu čimbolj ugodno počutili. Razvedrila imajo dovolj, vendar je njihova velika želja še neizpolnjena — samski dom še namreč nima radioaparata. Smatram, da to ne bi bilo tako veliko breme za podjetje niti za podružnico, če se tudi njim kupi aparat. Povabili so me, da si ogledam dom vajencev in njihove prostore.

Naš novi samski dom v Ljubljani je pomembna pridobitev za gradbene delavce, predvsem pa za vajence, ki so našli v njem svoj drugi dom. Lepa dvonadstropna stavba daje že na zunaj podoba v notranjosti lepo in prijetno urejenih prostorov in res je tako.

Sicer pa pogledimo, kaj pravi k temu vzgojitelj vajencev Janez Pančur.

»Ko sem nedavno prevzel mesto vzgojitelja, so bili nekateri vajenci še precej nedisciplinirani in priznati moram, da se je to do danes temeljito spremenilo. Naši vajenci so iz vseh krajev naše domovine. Vsi pa so prišli z isto željo, da se v tem prijetnem okolju pridobijo čimveč znanja za svoj poklic. Pripomniti je še treba, da so ti mladi ljudje prišli iz razmer, ki so vse

drugačne kot ugodne za njihov telesni in duševni razvoj.

Njihovo delo se deli v delo na gradbiščih in na delo v šoli. Praktičnega dela se učijo pod vodstvom izkušenih delavcev in dobrih kvalificiranih delavcev. Vsak vajenec preživi 9 mesecev na praktičnem delu in 3 mesece v šoli.

Popoldan preživijo pod nadzorstvom vzgojitelja. Te ure so še posebej posvečene pomoči tistim učencem, ki obiskujejo šolo. Poleg učenja se navajajo tudi k pravičnim odnosom do sotovarišev, podjetja in celotne družbe.

Vajenci pa najdejo tudi dovolj časa za razvedrilo in kulturne potrebe. Zelo radi pa goje šport. Skoraj za vsakega športnih panog je preskrbljeno v domu, razen nogometa, ki ga imajo v sevedu. Preselili so tudi knjižnico in predvidevajo, da se za vajence naroči še več revij in časopisov. Aktivna je tudi mladinska organizacija, ki prav tako pomaga posameznikom pri reševanju njihovih osebnih problemov. V domu stanuje 67 vajencev. Vajenci pomagajo tudi pri nakladanju in razkladanju raznih prehranskih artiklov.

Brez dvoma je treba pohvaliti delo in trud tov. Pančurja in mu želimo pri delu z mladino obilo uspeha.

L. C.

Izkoristimo zimski čas

Bližajo se pusti zimski dnevi. Dež, sneg, mraz, skratka, za gradbenega delavca najtežji čas v letu.

In prav o zimskem delu so na seji dne 24. oktobra razpravljali sindikalni odborniki podjetja. Seji je prisostvoval tudi tehnični direktor ing. Uršič, ki je predložil nekaj koristnih napotkov za delo sindikalnih podružnic med tako imenovano »mrtvo sezono«. Med drugim je dejal, da so s strokovne plati dela čez zimo razpravljali že na sestanku strokovnega kolegija. Stremeti je za tem, da delo tako organiziramo, da bo imelo delo čez zimo čimveč ljudi. V ta namen so šefi edinic že dobili navodila, da uredijo objekte tako, da bo možno delati tudi takrat, ko bo nastopil mraz. Na objektih, kjer pa to ne bo mogoče, bo boljše dela ustaviti in delavce prenesti na druge objekte. Mnogo je bilo tudi govora o plačnem zimskem dopustu, ogrevanju prostorov itd.

Med najhujšim mrazom naj bi šli delavci na 2—3 tedenski dopust s tem, da 14 dni plača podjetje 70% plačo, teden dni pa bi vsak delavec koristil na račun letnega dopusta. Ta način dela pa je vezan z ogromnimi materialnimi stroški in bi se moral vsak član zavezati, da bo tudi čez leto ostal v podjetju.

Ponovno so razpravljali o uvedbi 10-urnega delavnika med sezono s tem, da bi v zimskih mesecih delali le po 6 ur dnevno.

Glavni predmet obravnave pa je bil, kako izkoristiti zimski čas za izobraževanje naših članov tako strokovno kot politično.

Tako bodo v okviru podjetja organizirani naslednji tečaji:

1. za pridobitev kvalifikacije za naziv kvalificiran zidar ali tesar
2. za strojnike težke in lahke mehanizacije
3. za pomožne delovodje
4. za komercialne šefe gradbišč
5. za personalne referente
6. za tehnične osebe
7. za skladiščnike.

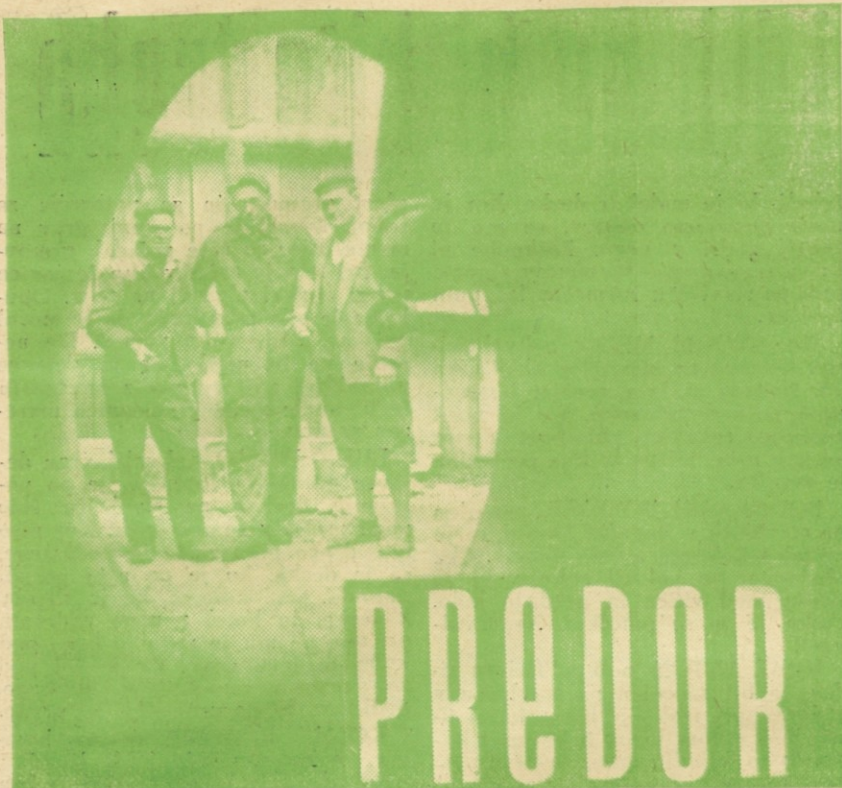
Poleg tega bodo pri vseh gradbenih vodstvih organizirani še seminarji za polkvalificirane delavce. Nadalje je stremeti za tem, da bi v zimski sezoni absolviralo tečaje čimveč članov delavskega sveta. Sindikalni odborniki pa se bodo vpisali v tečaje, ki jih organizirajo občinski sindikalni sveti.

Tudi organizacija tečajev je povezana z velikimi stroški, zato naj bi poslali v tečaje le najboljše člane kolektiva ter tiste, ki bodo po pridobitvi kvalifikaciji tudi pri podjetju ostali. Podrobnosti in pogoji za vpis bodo objavljeni v »Gradisovem vestniku«.

Odborniki so nato razpravljali še o delu sindikalnih podružnic, stanovanjskih vprašanjih, vajencih, toplih obrokih itd. Dela je torej dovolj, treba bo le malo volje in mnogo truda in uspehi ne bodo izostali.

Ob zaključku so sklenili, da bo prihodnje sedanje sindikalnega odbora na Pohorju.

L. C.

Strojnik Ignac Obud, njegov pomočnik ter delovodja Jože Ferjan pred vhomom v rov

Blejsko jezero je bolno. Tako strokovnjaki že dolgo ugotavljajo. In razpravljajo. Vrste se predlogi. Se danes. Voda v jezeru ne diha, ker ima premalo svežega dotoka. Najenostavnejša rešitev je torej, če bi napeljali več vode v jezero in bi se njegovo vodovje nagelje menjavalo.

Toda pojavila se je nova potreba: vodovod. Gorje in okoliške vasi potrebujejo vodovod, prav tako tudi Bled. Zajetje pa je možno ob

Ves kolektiv za izboljšanje življenjskih pogojev

Tako je dejal na polletni konferenci sindikalne podružnice na Jesenicah tov. Zrim, ko je razpravljal o gradnji stanovanj, delitvi toplih obrokov hrane itd.

Glavna tema konference je bila razprava o finančnem uspehu ednice in o nagrajevanju. Znani so uspehi ednice in prizadevnost članov kolektiva, saj so z dobro organizacijo in vztrajnostjo v prvem polletju dosegli najlepše rezultate. Tudi ob tridesetletni bilanci so uspehi dobri. Ustvarjeni celotni dohodek znaša 426 milijonov dinarjev ali 12% več kot lani. S tem je že tudi presežen plan letošnjega leta za 12%. Tako stopa gradbišče Jesenice na prvo mesto v podjetju. Da je temu tako, nam potrjuje tudi dejstvo, da je znašal v prvem polletju bruto produkt na člana v podjetju din 566.000, na Jesenicah pa 739.000 dinarjev.

Razpravljali so tudi o ureditvi delavskega naselja, za kar je vodstvo že pokrenilo potrebne korake, za izdelavo zazidalnega načrta delavskega naselja, ki bo ustrezal vsem sodobnim predpisom in zahtevam.

K izboljšanju življenjskega standarda tudi močno vpliva delo po učinku, ki zelo stimulativno vpliva na zaslužek. Tudi sistem nagrajevanja ugodno vpliva na dvig storilnosti, čeprav imajo še nekatere pripombe glede ocenjevanja.

Največje težave pa so zaradi nestalnosti delovcev kot tudi zaradi visokega odstotka bolezni. Zaradi stalnega menjavanja delavcev največ trpita proizvodnja in organizacija dela.

Ker bo dosednji predsednik sindikalne podružnice več mesecev odsoten, so začasnega predsednika izvolili tov. Vlada Celika.

reki Radovni, ki pa leži više od Blejskega jezera. Čez hrib, ki loči strugo Radovne in blejsko stran, bi bilo treba skopati kanal in vanj položiti vodovodne cevi. Zakaj pa ne bi skopali raje nekoliko večji predor, speljali vanj Radovno, katere del bi potem odtekal v Blejsko jezero? In tako se je rodila rešitev, ki bo skoraj gotovo še najbolj ustrezala: kombinacija vodovoda in ozdravitve Blejskega jezera. Najbolj bo ustrezala pač zato, ker bo predor že zgrajen, za vsako drugo rešitev pa bi bilo treba še novih investicijskih kreditov. Lahko pa si mislimo, da take stvari niso poceni. Odločitev je padla lanske jeseni. Z njo pa je bil odobren tudi denar. Delo je prevzelo naše jeseniško gradbišče in začelo s prvimi pripravami že zadnje dni januarja letos. Proračunska vsota znaša 67 milijonov dinarjev. Predor bo dolg 572 in visok povprečno dva metra. Ker je speljan vodoravno od Radovne izpod vasi Grabče do Zgornjih Gorij, so tla na sredini predora nekoliko višja, da se lahko odteka voda po drenaži na obe strani. Predor pa je širok 1,6 metra.

Prve raziskave Geološkega zavoda so pokazale, da gradnja predora ne bo lahka. Ugotovili so namreč, da je ves hrib iz živega peska. Ko hodiš po njem, je tako, kot bi hodil po gobi. Na vsakem koraku pronicava voda. Predstavljate si lahko, da se kolektiv zato ni lotil dela z lahkim srcem.

Izhod iz rova je tik ob tem znamenitem »mlinu«, kakršnega mu najbrž ne najdemo para na Slovenskem

Reportaža o gradnji predora za blejski vodovod

Z deli so začeli v slikoviti dolini Radovne pri Grabčah, prav ob posebnosti znamenitosti, kakršne najbrž ne najdeš nikjer več na Slovenskem. Ob potoku stoji svojevrsten stolp z mlinskimi kolesom. Toda začuda ne slišiš enakomernega udarjanja mlinskih stop, ker pač to ni mlin, ampak kovačija. Mlinsko kolo žene meh in še kopico drugih naprav v tem starinskem obratu, ki je močno podoben manufakturi v malem iz ranega kapitalizma na Angleskem. Na tem slikovitem kraju so torej postavili naš tesarji »izvozni jašek« — pokrito ogrodje nad vhodom v rov, v katerem je dvigalo — material iz rova morajo namreč dvigati kakih deset metrov visoko, da so se izognili potoku. Tu je še kompresorska postaja.

Pravzaprav je to vse, kar se da s te strani videti. Na izpustna kanala, ki so ju že zgradili zunaj jame, bi skoraj pozabil. No, potlej se začne rov... S te strani je bilo ob koncu oktobra zgrajenega že 250 metrov, z one strani, z Zgornjih Gorij, pa 90 metrov.

Predor osvetljujejo na strop pritrjene električne luči. Da, električna, to je bil problem zase. Inspekcija dela zaradi vode ni pustila napeljati v rov napetosti 220 voltov in so transformirali tok na 24 voltov. To pa je povzročilo nove težave. Nimamo namreč vibratorjev s tako nizko napetostjo. Tako morajo betonirati na »klasični način« — ročno. Tistih težav, ki so se jih naj-

bolj bali, živega peska, pa ni bilo toliko. Živi pesek je bil le na prvih sto metrov, potlej je bila mešanica tršega materiala. Zadnjih petdeset metrov pa so v živi škali, ki je sploh niso predvidevali. Na drugi strani, v Zgornjih Gorjah, pa kopljejo v gramozu in konglomeratu.

Pravijo, da plan v glavnem izpolnjujejo, rok je pa 1. januar. Delovodja Jože Ferjan ni povsem prepričan, da bodo do roka končali. Sicer pa jih investor preveč ne priganja.

Dela so vsa akordirali. Prej so imeli akorde razdeljene na razna dela in si delavci sami niso mogli izračunati, koliko zaslužijo. Na njihov pritisk so potem vse akorde preračunali na eno akordno ceno od osem do dobrih deset tisočakov za vsak tekoči meter predora. V tem so všeta vsa dela od izkopa, izva materiala do betoniranja in montiranja cevi za zračenje, električne napeljave itd. Akordna cena se seveda ravna po kakovosti materiala. Pri tem delu zaslužijo tudi po dve plači. Oktobra so na obeh straneh izkopali 70 metrov rova, od tega pa 37 metrov povsem zgotovili. Delajo štiri skupine, po dve v vsaki izmenj. Skupno z delovodjem je na tem gradbišču 30 ljudi. Med njimi sta dva visoko kvalificirana minerja Sinkovec in Avgust Skrt, ki pravzaprav strokovno vodita vse delo. V kolektivu je veliko Slovencev, ki so se pri delu izkazali.

Ko sem bil še vajenec

Odločil sem se, da bom za Gradisov vestnik napisal nekaj iz moje vajenske dobe. Dejal sem si, da bo tako najbolj prav, kajti sedaj sem pomočnik in človek rad obuja spomine na tiste lepe dni.

Nekega lepega sončnega dne sem se kot neboljen petnajstletni fant podal prvič v mesto Maribor. Vedel sem, da je to eden izmed najodločilnejših dni v mojem življenju. Zidarski poklic me je veselil in še danes sem srečen, da sem se odločil prav zanj, saj bom mogel sedaj družbi povrniti v najneposrednejši obliki vse, kar je v teh letih prispevala zame. Mnogo je bilo lepih spominov, vmes tudi kak grenak, toda ti izginejo, lepi pa ostanejo.

Najbolj živo se mi je vtisnil v spomin tisti dan, ko so me tovariši izvolili za predsednika mladinske organizacije. Z znanjem slabo oborožen sem si naložil na rame odgovorno družbeno dolžnost, ki sem se ji predal z vsem srcem. Toda ob pomoči tovariša Gajšta in Zupančiča sem le počasi začel dojemati

odgovorne naloge, ki so stale takrat pred mladinsko organizacijo.

Toda, kaj pomaga, ko se spominjam tistih dni in ko vidim, v kakšnem stanju je sedaj mladinska organizacija. Srce me boli, ko pomislim, koliko truda je potrebno, da se mladinska organizacija spet ustanovi. Zgodilo pa se je, da sem moral v šolo in ves tisti čas niso imeli niti enega sestanka niti mi nihče pobiral članarine. Nikogar ne dolžim za to, vendar menim, da bi le morala sindikalna podružnica in osnovna organizacija Zveze komunistov pogledati, kako je z mladinsko organizacijo.

No, danes je res hvale vredno, da so vajenci končno dobili človeka, ki jih bo znal vzgojiti v dobre vajence in nekoč koristne člane naše socialistične družbe. — Franc Munda

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis — Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik: Ljope Cepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšič« v Ljubljani — Izhaja mesečno

Vlado Baretič in Anton Žaja pri vrtanju v živo skalo. Mirovala sta, da smo jih fotografirali

Naj beseda ne bo fraza

Tako redkokdaj piše »Gradisov vestnik« o nas, ženah, da se mi še bolj utrjuje misel, o kateri hočem povedati nekaj besed, misel, da me, žene, še vedno ne veljamo toliko kot naši moški kolegi. Ne vem ali naj iščem vzrok v tem, da nas je v našem podjetju tako malo ali pa je morda že v osnovi pogled na žensko oprasanje pri nas zgrešen.

Ko smo se vključile v kolektiv smo pričakovale razumevanje, spoštovanje in enake pravice. Žal pa gledajo pri nas nekateri na ženo še vedno tako kot da je to manj vredna delovna sila. Pozablajo, da današnja žena preživi večino dneva na delovnem mestu prav tako kot moški. Ne vedo, da opravlja delo žena z enako ljubeznijo kot moški, da vplaga v to delo ves svoj trud in da želi svoje delo čimbolje opraviti. To ni več nekdanja žena, ki je s poroko postala suženj svojega moža, otrok in stanovanja, ko je zaprta med štiri stene izgubljala stik s svetom in dostikrat ni bila niti sposobna razumeti moževega dela. Zato ji tudi mož ni zaupal svojih težav in radosti svojega poklicnega dela. Žena mu je pomnila le človeka, ki skrbi, da je on in njegov dom urejen.

Današnja žena pa dela, prav tako kot njen mož. Svoj poklic si izbere sama in se zanj tudi strokovno izobrazi. In prav tako, ker se na delovnem mestu trudi, kolikor more, ker so uspehi njenega dela očitni, si želi tudi priznanja kolektiva.

Žal pa se v kolektivu spominjo na posamezno članico predosem tedaj, kadar vzbudi nezadovoljstvo njen porodniški dopust ali pa bolniški dopust ob boleznih družinskega člana. Takrat se slišijo besede: Ze spet je doma! Le kakšne koristi imamo od nje.

Ne bom se tukaj spuščala v analizo statističnih podatkov, ki bi nazorno dokazali, da so žene veliko manj na bolniškem dopustu kot moški. Seveda pa v tem statističnem poročilu porodniški dopust ni štet v bolniški dopust. In prav je tako. Kljub temu, da se je današnja žena popolnoma vključila v delovno razmerje in da je poleg tega tudi sposobna družinskega dela, mora izorševati svoje največje poslanstvo — materinstvo. V pretekli vojni se nismo borile samo zase in tudi sedaj, v mirnem času, ne delamo samo zase, ampak vedno mislimo na rodove, ki prihajajo za nami, na naše sinove, vnuke in

pravnuke. S tem, ko sebi ustvarjamo lepše življenjske pogoje, skrbimo še za to, da bo našim otrokom še bolje.

In kako je torej mogoče, da se ženi očita čas, ko daruje novo življenje? Mar ni novorojeno bitje družbi prav nič potrebno? Nekeč bo ta neboljenček zrastle, postal bo delavec, tehnik, inženir, skratka, delal bo prav tako, kot delamo mi vsi danes. Sicer pa bi naša družba propadla.

Ne pozabimo tega, ko bo naša kolegica odšla na porodniški dopust. Zaželimo ji le, da bi se zdrava in srečna vrnila nazaj v svoj kolektiv.

Ne očitajmo ji vsakega dne, ki ga preživi pri bolnem otroku! Zavedajmo se, da kljub vsemu prav ona nosi vse breme družinskega življenja. Poleg svojega poklicnega dela mora le še biti gospodinja, žena, mati. Zato ji ne otežkočajmo položaja z nerazumevanjem. Bodimo iskreni in pošteno in priznajmo, da je žena danes na delovnem mestu potrebna in da je sposobna opraviti uspešno svoje delo. Razumevanje njenih težav pa ji bo dajalo nove vzpodbude in trdno voljo za delo.

DRORNE VESTI

■ C. O. Ljubljana. — Na seji sindikalne podružnice v Centralnih obratih so med drugim razpravljali tudi o ustanovitvi odvetniških pisarn pri okrajnem sindikalnem svetu, kjer bi vsak delavec lahko dobil vso pomoč, če bi bilo to potrebno in kolikor samo podjetje in organizacije ne bi mogle tega napraviti. Govorili so tudi o združni gradnji in organizaciji seminarjev čez zimo.

Sklicali so množični sestanek, na katerem so razpravljali o principu nagrajevanja in točkovanja. (Opomba uredništva: Množični sestanek je mesto, kjer se izraža želja celotnega kolektiva, in uspeh oziroma vloga bo odigral le, če je sestanek temeljito pripravljen in tudi voden).

■ Maribor. — Na sestanku osnovne organizacije Zveze komunistov je predsednik ideološko-politične komisije ing. Majster obširno analiziral politično delo mariborskega Gradisa. Med drugim je poudaril, da so bile politične priprave na tolmačenje tarifnega pravilnika in novega načina ocenjevanja vse prešibke, kar se dogaja tudi ob drugih akcijah.

Člani Zveze komunistov niso med najbolj popularnimi. Potrebno je iskati takšnega načina dela in takšnih metod, da se bo utrdila avtoriteta članov kot celotne osnovne organizacije. Člani Zveze komunistov bodo morali na terenu več sodelovati z delovodji kot z vsemi ostalimi funkcionarji in člani kolektiva ter biti res v pravem smislu politični aktivisti. Razpravljali so tudi o vključevanju novih članov.

Nadalje so govorili o želji posameznikov, ki bi hoteli na vsak način na prakso v tujino. Praksa v tujini pri navadnem delu je kot neka bolezen, ki vsakemu bolj škoduje kot koristi. Mi moramo biti nase ponosni, da se ne prodajamo in ne hlapčujemo v tujini. Našo prakso raje iščimo doma, ki jo je povsod dovolj.

Zanimiva je bila tudi razprava tov. Vajta, ki je govoril o preveliki demokraciji in trdi, da se demokracija dostikrat izkorišča v osebne namene. Nekateri so postali že zelo aktivni nergači, ker smatrajo, da morajo kritizirati prav vsako stvar in si demokracijo predstavljajo čisto po svoje. Dostikrat z zlonamerno kritiko zelo škodujejo ugledu podjetja.

■ CO Ljubljana. — Komisija za higiensko tehnično zaščito je sklenila, da bo pregledala vse orodje zaposlenih delavcev, kar bo nedvomno nov korak v borbi proti obratnim nezgodam.

■ Ljubljana. — Nedavno je obrat družbene prehrane »Ilirija« obiskala indonezijska delegacija, ki se je zelo pohvalno izrazila o kvaliteti hrane in načinu poslovanja. Dne, 28. 10. 1959 pa je isti obrat obiskala francoska sindikalna delegacija gostinskih delavcev ter se zanimala za celotno problematiko.

Vodja delegacije se je v krajšem govoru zahvalil za vpludnost in prijazen sprejem ter posebno naglasil, da tudi v Franciji obstajajo tovrstni obrati, da pa je njihov namen v tem, da služijo kapitalistom, dočim naš obrat dejansko služi delovnemu ljudstvu (dobe sedon prevod). Zelo ga je razveselilo, da so vsi zaposleni v obratu Ilirija nagrajevani po istih načelih kot gradbeni delavci in uslužbenci.

»Trije kralji« z Ravenskega gradbišča v Ankaranu

Spopad z neurjem

Naš kolektiv, ki gradi most čez Savo Bohinjko v Bohinjski Bistrici, je bil v noči od 27. na 28. oktobra na nogah do poslednjega moža. Kolektiv je končno zmagal v zagrizenem boju z razbesnelimi naravnimi silami, z vetrom, ki je pihal včasih po sto kilometrov na uro, z reko, ki se je v treh urah spremenila v velotok in v pol dneva narasla za tri metre.

Pretežno oblačno, zlasti v zahodni Sloveniji je možnih nekaj manjših padavin. Temperatura ponoči med 2 in 6, v Primorju 15, čez dan...

Takšna je bila vremenska napoved za tisti usodni torek 27. oktobra. Torej nič posebnega. Vremenoslovci si bržčas po dveh mesecih lepega vremena niso upali napovedati dežja, čeprav so vedeli za zelo globoko področje nizkega zračnega pritiska nad Anglijo. Le-to se je še poglabljalo in pomikalo proti jugovzhodu.

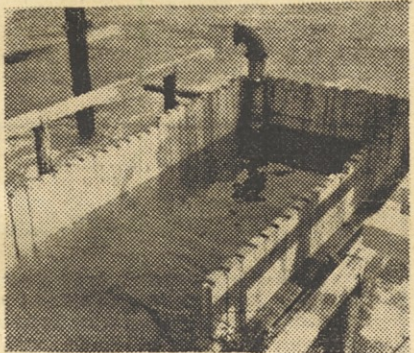
Torkovo jutro je bilo oblačno. Nizke megle so se vlačile po Komni tja prek Podrte gore in čez Crno prst, po vsem planinskem vencu nad Bohinjem. Najprej je samo pršilo, pršica pa se je kmalu spremenila v pravcati in takto težko pričakovani jesenski dež. V tovarnah so že ustavljali proizvodnjo. Elektroliza v Kidričevem je zamrznila, velikanske naprave v tovarni dušika v Rušah so počivale, elektroplavži na Jesenicah in v Storah so stali. Splošna redukcija električnega toka je povzročila, da so morali v nekaterih tovarnah poslati del delavcev na dopust...

Delavce pa je bilo kot nalašč za nas gradbince. Delali smo s polno paro. Takšnega vzpona v našem podjetju ne pomnimo in bo to leto prav gotovo rekordno. Tudi kolektiv graditeljev cestnega mostu v Bohinjski Bistrici je zastavil z vso silo. Zabetonirali so že glavna opornika na obeh straneh reke in tudi onj v levem toku reke je že stal. Tok reke so nato speljali ob levem bregu in kopali temelje za opornik ob desnem bregu Save. Prav tisti torek so tekla zadnja dela. »Jutri bomo začeli betonirati,« so govorili še v torek dopoldne v dobri veri, da dež, ki jih moči, le ni »pravi«.

Dopoldne se je dež spremenil v naliv, na večer pa v nevihto. Pihati je začel z močnim veter. Sava je narasla najprej centimeter za centimetrom, nato vedno hitreje. Delovodja Zalokar je vsak čas meril stanje vode. Skrb je legla nanj.

Z delovodjem nočne izmene Pavličem, ki je nastopila ob desetih

ponoči, sta se naglo odločila: »Odprimo še srednji tok! Zajezena naj ostane le desna tretjina reke, da nam voda ne zahije že skopanega temelja.

»Jutri bomo betonirali,« so dejali, neurje pa je prekrizalo vse njihove račune. Tule bi moral stati opornik, sedaj pa stoji voda štiri metre visoko

Štiri črpalke so neutrudno črpale vodo, ki je pritiskala v temelje. Srednji tok je bil brz odprt. Voda je nenehno narasčala...

Bo zagatna stena vzdržala? Valovi so butali vanjo, les je pokal, se majal pa vendar držal. Delavci so zabijali pilote, zvok udarec zabijalnega stroja se je mešal z enakomernim brnenjem črpalke in bučanjem valov.

Voda je segala že skoro do odrov. Že je silila čez...

V zvoniku je bilo polnoči. Veter je še narasčal. Začela se je neusmiljena tekma z divjo reko. Zdaj ni bilo moč več odlašati:

»Rešimo stroje!«

Voda je narasla že za poldrug meter. Crno razpenjeno vodovje je nosilo s seboj cela drevesa. Vejevje se je zapletalo v pilote sredi reke. Pritisk na zagatnico je narasčal. Voda je že pljuskala čeznje.

Nenaden sunek viharja, naval vodovja — in zagatnice so se vdale. Zahreščalo je. Med pokanjem debelih plohov, tramovja in pilotov, bučanjem vetra in razdivjane reke

so se zashišali kljci delavcev sredi reke: »Janez, Jože, Stefan, Vlado, Lojze... Kje je Ivan? Dajte luč! Brž, luč! Pojdite po svetilke...« No, nikomur se ni nič zgodilo. Vsi so pravočasno poskakali na varno.

Takrat je kazala ura pet minut čez eno zjutraj. Tema je zagrnila veliko razdejanje. Sunek vetra je bil tako močan, da je skoraj prevrnil drogovce, prek katerih so napeljani električni vodi. Kratek stik! Delovodja Zalokar je stekel na postajo Ljudske milice. Alarm! Gasilci, na pomoč! Čez pol ure so že prihiteli gasilci iz Bohinjske Bistrice s kavlji in orodjem za reševanje.

Na desnem bregu je uspelo prižgati svetilko. Zdaj je bilo treba predvsem reševati stroje in les, kolikor ga voda ni že odnesla. Zabijalni stroj je bil že pol metra pod vodo. Medtem so prihiteli še drugi delavci iz barake.

Reševalci so stali na majavih deskah sredi razpenjenih valov. Kdaj pa kdaj je kdo zdrsnil in se zadnji hip še ujel. Niti vlakna obleke ni bilo več suhega na njih. Skupina delavcev, ki je reševala zabijalni stroj, je bila do pasu v ledenomfzli vodi. Toda na to ni bilo časa misliti...

Prvi dnevni svet je pokazal, kakšno opuščenost je povzročila voda. Odre je odneslo, o zagatni steni ni bilo ne duha ne sluha. Voda pa je še vedno narasčala. Do poldneva je narasla že za tri metre. Medtem pa je že prihitela skupina 15 delavcev z Jesenic, popoldne pa še druga, da so reševali les, kar ga je bilo na bregovih, kajti voda se je razlila že po bližnjih travnikih. K sreči so postavili barako malo višje tako, da ni bila v nevarnosti. Delavci pa so le sumljivo pogledovali proti njej.

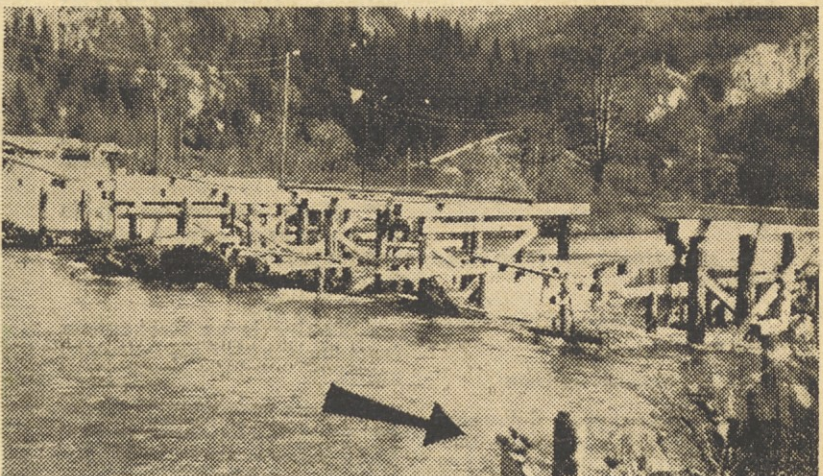
Po trdem delu je uspelo reševalcem spraviti na varno les in vse stroje. Bitka je trajala še vso sredo...

Pri reševanju se je izkazal ves kolektiv. Posebej požrtvovalni reševalci so bili: Jan, Zavrtnik, oba Celika, Knaflič, Vinski, Stros, Habic, Valant, Zalokar, Ivan, Markovič, oba delovodja Zalokar in Pavlič ter minerja Fumič Vlado in Makuc. Vse škode je za pol milijona dinarjev, kolikor so je mogli oceniti do sobote, ko je voda stala še vedno visoko. Dela pa se bodo po dosedanjih predvidevanjih zavrlekla najmanj za 16 dni, saj je dno struge povsem spremenjeno, zgraditi bo treba novo zagato, osušiti dno struge in znova skopati temelje, zgraditi odre itd.

Kolektiv in vsi reševalci zaslužijo za veliko požrtvovalnost vso pohvalo v tej težki bitki s podivjano reko.

Delovni kolektiv graditeljev mostu v Bohinjski Bistrici, ki je preživel trd boj s podivjano reko.

Pogled na most. Voda je segla le deset centimetrov pod najvišje tramovje. Puščika kaže, kje je bil začetek zagatne stene, o kateri ni danes ne duha ne sluha

Najhrabrejši in najpožrtvovalni reševalci, pa niso še vsi na sliki

Zadružna gradnja stanovanj

Kovačeva kobila je vedno bosa, je star slovenski pregovor, vendar za ljubljanske Gradisovce le ne drži povsem, saj so zadnja leta zgradili kar precej novih stanovanj in letos še samski dom. Vendar je to le še vse premla. Kako priti do stanovanja — to je problem številka ena za marsikoga izmed nas. Marsikdo bi bil sam pripravljen prispevati bodi z denarjem, bodi z delom, vendar ni bilo doslej nikogar, ki bi tak prizadevanja organizacijsko povezal. Zamisel, da bi ustanovili svojo stanovanjsko zadrugo, je še vedno v oblakih in ni še kaže, da bi kaj kmalu praznovali njen rojstni dan. Pomagaj si sam — to je še vedno najboljšo geslo, če se res hoče izkoptati iz stanovanjske zadrege. Podjetje samo namreč tudi nima toliko denarja, da bi moglo odrediti teh skrbj prav vse interese. Zato...

V Ljubljani so to vprašanje rešili dokaj domiselno. Dosti je interesentov, ki pa se ne poznajo in ne najdejo možnosti, da bi se povezali v stanovanjsko zadrugo. Zato so v Ljubljani ustanovili zavod za zadružno stanovanjsko izgradnjo, ki že kar uspešno deluje. Stvar je kaj preprosta. Greš v poslopje, kjer je feštivalska dvorana ljubljanskega gospodarskega razstavišča (nad kinom Soča), izpolniš vprašalni list, se doma pogovoriš, premisliš vse pogoje in potlej, če v računi dobro kažejo, podpišeš pogodbo. Toda pojdi mimo od kraja.

Kakšni so pogoji, da se lahko vpišeš pri zavodu za zadružno stanovanjsko izgradnjo?

Dva načina sta: ali se odločiš za standardno stanovanje ali pa za nadstandardno. Seveda pa vsakogar najprej zanima vprašanje denarja, preden se sploh more meniti o graditvi stanovanja. Vsak mora sam plačati 15 odstotkov vrednosti stanovanja v enem ali več obrokih, in to najkasneje pol leta pred vselitvijo. Zavod potem apelira na podjetje, naj tudi ono prispeva svoj delež, ki znaša praviloma 35 odstotkov vrednosti stanovanja. No, glede tega se dajo na zavodu pogovoriti, vendar zahtevajo, da prispeva podjetje najmanj prispevek za komunalne naprave, to je 15 odstotkov. Za preostali znesek pa preskrbi kreditni zavod sam. Vse navedeno pa velja za standardno stanovanje, do katerega ima interesent pravico po številu družinskih članov.

Interesent mora torej položiti najkasneje pol leta pred vselitvijo svoj delež. Ta pa znaša 95.000 dinarjev za vsako ležišče v standardnem stanovanju, 120.000 dinarjev za vsako ležišče v družinski vrstni hišici in 190.000 dinarjev za vsako ležišče v nadstandardnem stanovanju. Prispevka pa ni treba plačati samo v denarju. Lahko prispeva tudi z delom ali z materialom. Tako si torej lahko vsak sam izračuna, koliko denarja ali protivrednosti bi moral sam zbrati. Glede tega pa še nekaj napotkov. Pravila kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš na področju ljubljanskega mesta določajo, da je treba ob najemanju kreditov iz družbenih sredstev za zidanje stanovanjskih hiš upoštevati naslednja merila:

a) samski osebi pripada samska soba, povezovalno stanovanje, toda največ dvoležiščno stanovanje;

b) družini pripada najmanj dvoležiščno, največ pa štiriležiščno stanovanje, pri čemer ni treba predlagati dokumentov za družinske člane.

c) za več kot štiriležiščno stanovanje mora zadružni interesent predložiti potrebno dokumentacijo članov ožje družine oziroma članov skupnega gospodinjstva. K članom skupnega gospodinjstva se lahko prištevajo samo sorodniki, gospodinjstva pomočnica pa v primeru, če sta oba zakonca pri štiri ali več članski družini zaposlena.

Če pa želi interesent večje stanovanje kot mu po teh merilih pripada, se njegov delež zviša za razliko med višino predvidenih gradbenih stroškov in med višino kredita, ki se dovoljuje po pravilih kreditnega sklada.

Primer: interesent ima štiriležansko družino, pa bi rad stanovanje s šestimi ležišči. V tem primeru bi moral sam položiti 1.020.000 dinarjev, ker mora sam plačati razliko med družbenimi sredstvi, ki znašajo za štiriležansko družino 2.050.000 dinarjev in med stroški gradnje, ki znašajo 3.070.000 dinarjev. Standardno štiriležiščno stanovanje stane pa n. pr. 2.673.000 dinarjev in mora pri tem vsak sam položiti 380.000 dinarjev.

Naj omenimo še to, da se lahko za polog najame tudi kredit v Mestni hranilici ljubljanski za dobo pet let.

Danes je pri zavodu za zadružno stanovanjsko izgradnjo prijavljenih že več kot tri tisoč interesentov, od katerih jih je podpisalo pogodbe okrog dva tisoč. Potemtakem bo prišel vsak sorazmerno dokaj pozno na vrsto, če bi se sedaj vpisal. Na zavodu pa so nam povedali, da je možen še drug način. Vsi interesenti pri našem podjetju bi se morali organizirati v zadrugo, katere naloga bi bila samo ta, da zbere podatke od vseh interesentov, kolikšne družine imajo in koliko so sami pripravljeni prispevati, namreč v kakšni obliki bi prispevali tisti polog. Dolžnost zadruge bi bila pa seveda tudi, da izposluje od delavskega sveta zagotovilo, koliko denarja bo prispevalo podjetje v sklad za kreditiranje stanovanjske izgradnje za vsakega zadružnika. Gradbena podjetja bodo mogla zelo verjetno ta prispevek dati tudi v »naturalijah«. Potem pa bi zadruga sklenila z zavodom pogodbo, po kateri bi prišli interesenti lahko dosti prej na vrsto, kot če bi se sami prijavili in sami sklepali pogodbe z zavodom brez posredovanja zadruge.

Menimo, da zadruga pravzaprav ne bi imela veliko dela, saj ji ne bi bilo treba skrbeti za gradnjo samo, ker je zavod investitor in ne zadruga. Po drugi strani pa se ta način gradnje stanovanj za podjetje še posebej splača, saj mu ni treba dati poltretjega milijona za stanovanje, pač pa več kot polovico manj, in to v najslabšem primeru, kar pomeni, da bi z istimi sredstvi zgradili dosti več stanovanj. Mimo tega bi

bil še vsak interesent močno zainteresiran, da bi bilo stanovanje čimprej zgrajeno, razen tega pa bi že sam močno premislil, za kakšno stanovanje se bo odločil, ker ga bo moral sam plačati.

In še nekaj. Celotno vrednost stanovanja je treba odplačati v petdesetih letih, stanovanje pa je zadružnikova last. Čimveč bo torej sam prispeval pri gradnji, toliko manjše obroke bo odplačeval.

No, marsikdo bo ob vsem tem dejal tole: vse to je lepo, samo kakšne vrste državljan pa sem, ko moram sam na hitreco zbrati toliko denarja, drugi pa je dobil stanovanje zastonj. Na prvi pogled je morda res tako, toda to je le videz. Predvsem je treba vedeti, da bo vsak zadružnik lastnik stanovanja in bo sam z njim razpolagal. To pa pomeni, da bo ostal v njem tudi, če bo šel kam drugam v službo. Podjetje, ki prispeva h gradnji s svojimi sredstvi, ne bo prizadeto, saj bo dobilo od kreditnega sklada oziroma od zavoda za zadružno stanovanjsko izgradnjo povrnjena sredstva, kolikor bi podjetje celo ne izjavilo, da se odreče povračilu prispevka za komunalne naprave. Vsi pa vemo, da lahko podjetje po novem stanovanjskem zakonu odpove stanovanje vsakomur, ki stanuje v njegovi hiši, če pri njem ni več zaposlen. V tem primeru mu je dolžno preskrbeti le zasilno prebivališče, ki je pa tudi baraka. Vsak zadružnik je torej popolnoma neodvisen, kar tudi dosti pomeni, pa čeprav danes nima nikakršnega namena zamenjati službo.

SPOŠTUJMO ZAKONE

Bilo je že več primerov, ko je bil ta ali oni član kolektiva nepravilno odpuščen iz službe. Koliko je bilo pri tem nepotrebnih potov, nezadovoljstva, jeze, pritožb itd. in večina zaradi tega, ker niso upoštevali vseh zakonskih predpisov.

Mislim, da ne bo odveč, če na kratko opišem postopek pri odpustu delavcev ali uslužbenec.

Kako preneha delovno razmerje?

- po sporazumu
- z odpovedjo podjetja
- po preteku sklenjene pogodbe
- po odločbi disciplinskega sodišča
- zaradi samovoljne zapustitve dela
- po samem zakonu

Po prenehanju delovnega razmerja mora podjetje izročiti delavcu delovno knjižico, ta pa je dolžan v podjetju poravnati vse obveznosti.

Pri dajanju odpovedi z ene kot druge strani je treba med drugim upoštevati tudi leta službe, in sicer:

Delovna doba do 5 let — odpovedni rok traja 1 mesec.

Delovna doba od 5—10 let — odpovedni rok traja 2 meseca.

Nepretrgana delovna doba v podjetju do 10 let ali skupno delovne dobe do 15 let službe — odpovedni rok 3 mesece.

Nepretrgana delovna doba od 10 do 15 let v podjetju ali od 15 do 20 let skupne službe 4 mesece.

Nepretrgana delovna doba nad 20 let službe 5 mesecev

Po pismenem sporazumu med delavcem in podjetjem se lahko delovno razmerje prekine vsak čas.

Odpoveduje se lahko samo prvega ali 15. v mesecu.

Komisije za sprejem in odpust delavcev bi morale biti vsekakor bolj aktivne, predvsem pri odpustu delavcev.

Če ima delavec več kot 20-letno delovno dobo ali preko petnajst let v podjetju, odloča o odpovedi delavski svet.

Kdaj ni mogoče odpovedati delavcu delovnega razmerja?

1. Delavcu ni mogoče odpovedati, če je bolan, na bolezenskem dopustu ali rednem letnem dopustu.
2. Noseči ženi ali materi z otrokom do 8 mesecev starosti.
3. Članu delavskega sveta ali upravnega odbora, dokler traja njegova mandatsna doba. Isto velja za odbornika ljudskega odbora.
4. Dokler je na strokovnem izpopolnjevanju ali specializaciji.
5. Članu kolektiva ni mogoče odpovedati, dokler teče proti njemu disciplinski postopek.

Med preizkusno dobo, pa se lahko delovno razmerje prekine brez poprejšnje odpovedi. Te pravice pa se dostikrat premalo poslužujemo, saj lahko podjetje med preizkusno dobo prekine delovno razmerje v naslednjem primeru:

1. Če delavec strokovno ne ustreza ali nima telesne moči, spretnosti ali zdravniških posegov.

2. Če v času, ko je bil na poskušnji, ni pokazal zadostnega zanimanja ali če je pri delu nediscipliniran, če ni imel pravih odnosov do sodelavcev, delovodje itd.

3. Če pri sprejemu ni dal resničnih podatkov, ponaredil delovno knjižico itd.

4. Če delavec za dalj časa zbolí oziroma postane invalid.

Več pojasnil najdeš v pravilniku o delovnih razmerjih, ki ga lahko dobiš pri šefih edinic ali predsednikih sindikalnih podružnic. L. C.

Na obisku pri sosedih

Sredi preteklega meseca smo člani delavskega sveta gradbenega vodstva Celje priredili ekskurzijo. Dovolite nam, da na kratko opišemo našo pot in prigode, katere smo doživeli na tem potovanju.

Veseli in razigrani smo zgodaj zjutraj odpotovali v gradbišča. Med potjo smo se ustavili v gramoznici v Otiškem vrhu, kjer smo si ogledali naprave in način pridobivanja gramoza. Prvi naš obisk je bil namenjen kolektivu gradbišča Ravne na Koroškem. Tu nam je šef gradbišča ing. Štok razkazal prvo njihovo delovišče v železarni, kjer je delo zelo težavno in nevarno zaradi obratovanja železarnice.

Zatem smo si ogledali gradnjo stanovanjskih blokov. Kakšno nasprotje med starim delom mesta! Pred nami je stalo moderno novo mesto s stolpnici, širokimi cestami in zelenjem. Nihče od nas se ni več čudil, kako je mogoče delavcem iz železarnice zdržati pri težkem in napornem delu. Gotovo se v polni meri zavedajo, da delajo zase in dvig svojega standarda. Njihove družine se ne stiskajo več v temnih in malih stanovanjih, temveč živijo v svetlem in zdravem mestu, katerega so jim naredile pridne roke naših gradbincev iz Raven.

Po zakuski, ki nam jo je priredil gostoljubni kolektiv tega gradbišča, smo se pristrčno poslovlili in jih

povabili, da tudi oni nas kmalu obiščejo.

Obisk na gradbišču Podvelka je bil bolj kratek, vendar nas je tov. Kalin kljub temu seznanil s potekom del in težavami pri delu. Od tu smo se napotili proti Mariboru, kjer je bila najbolj razveseljiva in težko pričakovana točka našega programa — kosilo v domu na Pohorju.

Kdor je napisal pri postaji žičnice, da je vožnja na Pohorje vedno nepozabno doživetje, se ni v ničemer zmotil. To je bilo doživetje za vsakega izmed nas. Krasen razgled na Maribor in pogled na jesensko Pohorje bo vsakemu ostal dolgo v spominu.

Že večkrat smo slišali o gostoljubnosti v našem prelepem domu. Da je to res, smo se v polni meri prepričali tudi sami in prav tu leži vsa krivda, da nismo v celoti uresnili tudi našega nadaljnjega programa, t. j. ogled mariborskih gradbišč. Lepota našega doma, gostoljubnost, dobro kosilo in rujna kapljica bi morda zakržala še koga drugega.

Ob tej priliki prosimo, naj nam kolektiv Maribor to oprostí. Samo nekaj nam je bilo žal, da nismo več prispevali k izgradnji tega doma, ki so ga v glavni meri izgradili člani kolektiva Maribor.

Ceprav nam je ostalo malo časa, smo si ogledali dva mariborska sektorja, zvečer pa smo se v upravi vodstva sestali z člani kolektiva. Med pristrčnim razgovorom, ki je potekal ob dobri zakuski, smo se jim zahvalili za tople sprejem. Obljubili so nam, da nas tudi oni kmalu obiščejo.

Polni nepozabnih vtisov smo se odpravili proti domu. Zavest, da imamo povsod prijatelje, ki so tudi člani našega velikega podjetja, nam bo dajala nove pobude pri našem bodočem delu.

Se enkrat: kolektivom Ravne, Podvelke in Maribora najlepša hvala in kmalu nasvidenje!

Berto

Nečedni posli

Letos je bil dotok nove delovne sile sorazmerno majhen. Vzponredno s povečanimi planskimi nalogami se je pojavljalo občutno pomanjkanje delovne sile. Zato so vodstva posameznih edinic med drugimi akcijami zaprosila tudi zaposlene delavce, naj v domačih krajih pogledajo, če je še kaj delavcev, ki bi se radi zaposlili.

Tako se je okoli 3. oktobra oglašil na gradbenem vodstvu Celje A. S. ter izjavil, da lahko v kratkem času preskrbi večje število delavcev. Uprava gradbenega vodstva Celje je vse to verjela. Sklenili so tudi pogodbo, po kateri so A. S. obljubili delovno mesto delovodje, brž ko se vrne z ljudmi. V pogodbi so bili tudi točno določeni plačilni pogoji, ki pa so bili v celoti v skladu s tarifnim pravilnikom. Člen 5. navedene pogodbe je določal, da se osem delavcem po 6- mesečni zaposlitvi povrnejo vsi potni stroški. A. S. je dobil potni nalog ter odšel na teren.

Imenovani je okrog 6. 10. t. l. prišel na neko gradbišče v Novem Sadu. Tu se je začel predstavljati za šefa enega izmed naših gradbišč ter je kljub temu, da je imel v pogodbi točno določene tarifyne postavke, zaposlenim delavcem pričel obljubovati ogromne zaslužke. Čeprav je bila večina delavcev nekalificiranih, je obljubljal, da izpod 80 din na uro ne bo nihče zaslužil. Tako je prepovabil okrog 40 ljudi. Ti so zapustili delovna mesta in odpotovali z njim. Se prej si je od njih izposodil večjo vsoto denarja z motivacijo, da bodo dobili povrnen denar, ko bodo prispeli na delovišče.

Nekaj dni pozneje se je tov. A. S. res oglašil s skupino na celjskem gradbišču. Ko so člani skupine po dveh dneh videli, da od obetov ni dosti ostalo, so pustili delo in odpotovali v Ljubljano. Tudi na gradbenem vodstvu Ljubljana jim zahtevo niso izpolnili, ker pač obljube A. S. niso bile v skladu s tarifnim pravilnikom podjetja. Medtem pa so A. S. ponovno poslali na teren — tokrat na intervencijo centrale! Tudi druga skupina je delo kmalu zapustila, zahtevala poornitev potnih stroškov ter jezna zapustila podjetje.

Prao ta primer naj bo resen opomin, naj delavci ne nasedajo raznim posredovalcem, podjetju pa, da ne sklepa pogodb s človekom, ki ga ne pozna.

L. C.

L. C.

OBISK V OBRATU GRADBENIH POLIZDELKOV.

Naša tovarna

Kako ste to omenili? O tovarni gradbenih polizdelkov naj bi se pomenili? Menda mislite obrat gradbenih polizdelkov. Na vseh gradbiščih so se do sedaj »spotikali« naša novinarja. S spretno roko so pestro opisovali življenje pri skoraj vseh naših enotah. Če je kje kaj manjkalo, so spretno in zgovorno dodali, če je pa bilo kaj preveč, so modro prezrli in vse je bilo v najboljšem redu. Vse kaže, da obrat ni zanimiv objekt, vsaj ne za naše novinarje.

Kako naj o nečem nezanimivem sploh kaj napišem? Pridite vendar na ogled! Je kaj posebnega? No, tako, da se kaj pomenimo, ali vsaj spoznamo. Saj veste, življenje le gre naprej in morda se le zgodi kaj omembe vrednega tudi pri nas. Ne, pa prav, če ne gre drugače, naj bo pa to pot avtointervju. Samo, da prav razumete, intervju bo brez »fihota« ... Prav, sem pripravljen, da kar začnem.

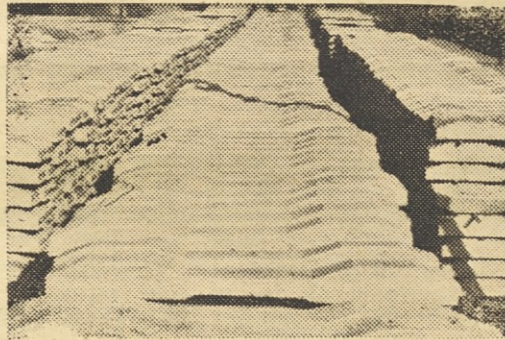
Že, oh rojstvu je »tovarna« dobila nesrečno ime. Imenovali so jo tovarno, čeprav niso vedeli, zakaj. Morda le zato, ker ima tovarniške hale, v katerih naj bi delali »gradbene polizdelke.« Ti »gradbeni polizdelki« so pa dejansko sedmo čudo! Zakaj polizdelki? Mar je do današnjega dne res že izdelan neki gradbeni polizdelek? Verjemite, ves čas obstoja se v obratih izdelujejo le betonski izdelki. In izdelki iz betonu ne morejo biti izdelani kot polizdelki. V vsakem primeru in vedno dobe lahko le finalno obliko. »Polizdelek« je torej nevdržan izraz za tovarno, ki pa tudi ni bila še tovarna in za katero bi bil že čas, da po skoraj 10 letih obstoja končno le najde samo sebe. Mar se ne bi, recimo, čudno slišalo, če bi tudi naše znane in neznane opekarne imenovali tovarne. Kljub temu, da bi morda dobile modnejše ime, bi kar naprej ostale opekarne in različni opečni izdelki le končni izdelki in ne le polizdelki. Poiskati bo torej treba primeren izraz tudi temu obratu, izraz, ki bo karakteriziral dejavnost obrata. Morda n. pr. »Monta-beton« ali »Special-beton«

In kaj vendar izdelujete? S čim se pečate? Nekam čudno skrivnostni ste ... Morda pa ni vprašanje zastavljeno najspretnije. Morda bi se glasilo lepše oziroma stvarneje, kaj bi poindinci radi videli, da bi v obratu »Monta betona« izdelovali. Če kot prvega omenimo komercialnega na centrali, bomo verjetno ugotovili razmeroma veliko skromnost. Zanj bi zadostovalo, če bi bilo na zalogi vedno dovolj betonskih cevj vseh profilov in kabelskih blokov, seveda v visoki kvaliteti in konkurenčni ceni. »Monta betona« zanj ni interesanten.

Večina stavbovodij gradbenega vodstva Ljubljana verjetno meni, naj »Monta betona« dela na zalogo vse take elemente, ki bi se eventualno dali uporabiti tudi, če bi se naknadno projekt spremenil. Kaj mislijo člani kolektiva »Gradisa« izven Ljubljane o obratu? Kot je videti zelo malo ali pa iskreno povedano — nič. Če se izjemoma nekdo s kakoga gradbišča le zateče v obrat, bolj slučajno ali iz vljudnosti kot po neki stvarni potrebi, to res bistva ne spremeni. Morda bo ugodno vplivalo teh nekaj vrstic. V obratu, bodočem »Monta betonu« ali podobnem, življenje le teče odločneje. Jasno zastavljena razvojna pot daje kolektivu perspektivno gotovost. Daje mu vero, da ni le nujno zlo pri podjetju, temveč obrat z veliko perspektivo prav v sedanjem obdobju pospešene stanovanjske izgradnje.

In kaj naj bi bilo to, kar obratu s tako gotovostjo zagotavlja perspektivo? Lahko bi o tem govorili veliko. Oglejte si raje slike. Te vam dovolj prepričljivo govorijo, za kaj gre.

Prva slika kaže dolge skladovalnice prenapetih betonskih železniških pragov, izdelanih v našem obratu. Letos jih bomo dobavili železnici ca. 15.000. Za drugo leto so pripravljene kapacitete za 32.000 kosov, pri izredno ugodnih pogojih pa celo do 60.000 kosov. In kakšno vrednost to predstavlja? Prag stane 4.500 din. Pri produkciji 60.000 pragov predstavlja to bruto produkt nad 270 milijonov dinarjev letno. Tolikšen bruto produkt lahko

Vskladiščeni železniški prenapeti pragovi

ustvari skupina 45 delavcev, kar predstavlja ca. 6 milijonov din bruto produkta na enega delavca. Torej artikel, o katerem je vredno misliti in v betonarni nanj tudi misliti. Naše železnice pa takih pragov potrebujejo še na sto in sto tisoč. Posebnih problemov pri izdelavi teh pragov ni več. Skupine so se uvajale, vsakdo ve svoje delo, delo poteka kot v tovarni. Ker je delo tudi akordirano, so tudi pogoji za zaslužek ugodni. Začetek je bil seveda tudi težak, vse je tako kazalo, da procesa sploh ne bomo obvladali in da težavam, ki so se kar gomilale, ne bomo kos. Danes na te težave nihče več ne misli. Ostala je le edina dnevna skrb, da se osvari kvaliteta betona M 500.

Druga slika prikazuje del obrata betonarne na prostem. To so ploščadi, izdelane v letošnjem letu in na njih tudi že izdelke izdelane s strojem Komet. Stroj je razmeroma enostaven. Z vibriranjem in komprimiranjem oblikuje različne oblike zidakov-votlakov. Izdelki so lahko betonski, enoznati ali iz žlindre. V eni delovni operaciji, ki traja normalno 1—1,5 minute, lahko izdela stroj 4—10 elementov različnih velikosti. En tak element pa ustreza 8—15 normalnim opekam. Torej vidite, da Komet normalno lahko izdela ekvivalent za 15—25.000 opeke normalnega formata. To pa ni malo, če upoštevamo, da v betonarni že danes obratujeta dva tak stroja, tretjega, ki ima sam kapaciteto teh dveh, pa pričakujemo še pred koncem leta. Celotna kapaciteta bi pod najugodnejšim pogoji bila ca. 100.000 enot normalnega formata dnevno. In koliko opekarn s tako kapaciteto imamo danes v Sloveniji? Mislim,

da take sploh nimamo. In kako je z rentabilnostjo? Proizvodnja do danes še ni dosegla zelene ravni. Temu so vzrok tudi še mnoge objektivne pa tudi subjektivne okolnosti. Vendar je pa gotovo, da bo izdelek na Kometu v povprečju vsaj 10% cenejši od opeke, seveda, če primerjamo volumen opeke volumnu izdelka na Kometu. Izdelek bo torej konkurenčen opeki, ostane le še vprašanje, v kolikšnem radiju okoli proizvodnega centra, glede na današnje in najavljene železniške transportne tarifye. Naša želja je namreč, da čimveč naših gradbišč dobi te izdelke, jih osvoji in želi koristiti. Ne gre pa tu le za te zidake, torej elemente za zid, temveč posebno še za polnila iz enoznatega betona v kombinaciji z DIN nosilci. Produkcija DIN nosilcev bi lahko bila že v letu 1960 tolikšna, da bi zadoščala za potrebe celotnega Gradisa. S tem bi bil storjen odločilen korak v smeri enotnega koriščenja stropnih elementov, in odpadle bi mnoge, včasih prav nevšečne in drage improvizacije.

Leto 1959 je za razvoj betonarne prav gotovo odločilnega preokreta. V tem letu notranje konsolidacije in osvajanja novih produktov, prepotrebnih za hitrejšo stanovanjsko izgradnjo, je kolektiv končno le uvidel svoj razvojni program, uvidel, da je najmanj enako potreben in koristen. V tem letu je dosegel že nivo, s katerega bo veliko hitreje lahko stopil na pot industrijskega obrata.

(Nadaljevanje prihodnjici)
Jo-vec

Pogled na ploščad, kjer dela stroj »Komet«. V ozadju je betonarna, ob strani pa skladišni prostor

Cement, steklo, betonsko železo ovira v gradbeništvu

Gradbeništvo je kakor vsako leto tudi letos na višku ustvarjalne moči prav v mesecih: avgust, september, oktober in do nastopa zime. Če se spomnim na lansko leto, nam je sicer tudi primanjkovalo cementa in betonskega železa, toda le za krajšo dobo. Letos je pa to čisto drugače. Od avgusta meseca dalje pošiljamo cementarnam razdelilnice za količine cementa po sklenjenih pogodbah. Dnevno telefonsko in pismeno urgiramo dobavo, toda brez uspeha. Pri vseh dobaviteljih slišimo iste odgovore: »Mala proiz-

vodnja, remont, pomanjkanje vagonov in izvoz.« Vse to bo držalo. Ko pa staviš pomovno prošnjo, kaj naj dela gradbeništvo brez cementa, je vse tiho.

Marsikdo v podjetju misli, da je temu kriva centrala, da nima sklenjenih pogodb ali da ne skrbi za mesečne potrebe cementa v podjetju. Ne! Za leto 1959 smo ob času sklepanja pogodb sklenili pogodbo za skupno količino 34.810 ton cementa, katera popolnoma ustreza naši letni porabi. Dobavitelji so naslednji:

Pogodbena količina	Dobavljeno do 15. X. 95	Nedobavljeno do konca leta
1. Cementarna Trbovlje	10.000 t	7.145 t
2. Cementarna Anhovo	5.000 t	1.397 t
3. Cementarna Podsused	7.500 t	5.589 t
4. Dalmacija cement Split	4.200 t	3.700 t
5. Cementarna Popovac	1.110 t	650 t
6. Cementarna Beočin	500 t	—
7. Cementarna Koromačina	5.000 t	1.465 t
8. Cementarna Pula	1.500 t	1.144 t
9. Ostali grosisti izven pogodb, razne KZ in Kuriva	—	4.150 t
	34.810 t	25.240 t

O vseh teh težavah smo pravočasno obvestili višje predstavnike, ki se prav v tem času razgovarjajo o uvozu cementa iz Italije in Grčije. Prav tako so nam obljubili, da bo ponovno pričela s proizvodnjo cementa Cementarna Koromačina, ki je že od meseca junija v remontu.

Se slabša situacija je s steklom. Tovarna stekla Pančevo v nobenem primeru ne more kriti potreb, ki so se glede na preteklo leto znatno zvišale. Poleg tega so v tovarni sami nastale razne okvare, ki bistveno vplivajo na proizvodnjo že tako skromnih količin stekla. Po ugotovitvi, da Steklarna Pančevo ne bo mogla zadovoljiti naših potreb po steklu, smo zaprosili uvoznika Kemijo — Impeks Ljubljana, da nam uvozi steklo z Vzhoda. Do sedaj smo uspeli le za ornamentalno steklo, ki ga potrebujemo pri stolpnih. Za dobavo prozornega stekla v debelini 2, 3, 4 mm, katerega potrebujemo v letošnjem letu ca. 20.000 m² ni nobenega izgleda, ker vzhodne države nimajo za izvoz razpoložljivi-

vega stekla. Glede na tako stanje ostanje naši objekti nezastekleni, zaradi česar ne bomo mogli delati pozimi.

Neredni dobavitelj je tudi Zelenarna Zenica. Že aprila smo morali predložiti specifikacijo betonskega železa po profilih in količinah, za celo leto ali v našem slučaju za 2. polletje. Ker smo pa naročeno be-

tonsko železo potrebovali že v III. kvartalu, kakor smo ga tudi planirali, smo naročilo večkrat urgirali, toda do danes je skoro vse zaman. Na vseh gradbiščih potrebujemo betonsko železo 18, 20 in 25 mm, katerega v 2. polletju kljub pravočasnemu naročilu in urgiranju nismo prejeli. Vedno prejmemo slične odgovore kot n. pr.: »Bomo poslali, dobavo moramo vršiti za ključne prioritete objekte — avtocesto, silose, mostove.« Razumljivo je, da so potrebe po betonskem železu v državnem merilu velike, toda nerazumljivo je, da po 5 mesecih ne morejo realizirati našega naročila. Nabava betonskega železa je zaradi vseh razprodanih zalog pri grosistični mreži zelo otežkočena. Pred leti so slovenske železarnice valjale betonsko železo kot n. pr.: Železarna Jesenice, Store, Ravne, ki pa po novem programu valjajo le boljše kvalitete železa. Trenutno valja betonsko železo samo Železarna Zenica, ki pa glede na veliko potrošnjo betonskega železa ni v stanju zadovoljiti vseh potreb. Zato predvidevajo, da se za letošnje leto uvozi dodatno 2000 ton betonskega železa, ki bo razdeljeno gradbenim podjetjem v Sloveniji. Kolikor bo Železarna Zenica za letošnje leto realizirala pogodbene obveznosti in če bomo le delno upoštevani pri uvozu betonskega železa, bodo tudi naše potrebe po železu za letošnje leto krite.

Božič

Dobava po mesecih

Cementarne	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Anhovo	—	176,5	224,5	222	104	90	133	75	270	100	—	—
Trbovlje	348	632	799	1050	963	895	979	786	516,5	172	—	—
Podsused	370	435	630	915	445	730	305	504	435	275	—	—
Koromačina	—	—	—	30	—	—	—	120	75	60	—	—
Pula	135	25	150	158	63	152	109	128	43	181	—	—
Dalmacija cement	—	—	—	600	600	600	600	600	500	200	—	—
Novi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Popovac	90	120	90	120	90	120	20	—	—	—	—	—
Ostala trg. podjetja	350	670	420	680	540	610	480	120	—	—	—	—

PREBERI IN POMISLI...

Mnogo danes govorimo in razpravljamo o zdravju in navedno mislimo le na telesno zdravje, medtem ko na naše notranje, to je duševno zdravje, radi pozabljamo. Destokrat je človek zdravega videza, v resnici pa je duševno bolan oziroma neuravnotežen.

Duševno zdravje odseva na različnih človekovih dogajanjih, kar se pojavlja na vseh področjih našega dela. Človek torej razodeva svoje duševno zdravje in bolezen v vsakdanjih življenjskih situacijah.

Kakšen je torej duševno zdrav človek? Duševno zdrav človek je predvsem uravnotežen, dobro pozna sebe, svoje zmoglosti in sposobnosti. V življenju si postavlja realne cilje, je vztrajen in se bori, da te cilje tudi doseže. Je sposoben dogodke ocenjevati po nekaterih trajnih vrednostih. Ima svoj nazor o delu, življenju, v katerem živi, skratka dela v skladu s svojimi nazeri in družbeno moralo. Za postavljene cilje in ideje se bori in zato žrtvuje tudi svoje osebne ugodnosti. Čustveni in razumski svet se med seboj dopolnjujeta. V odnosu do drugih je pozitiven, spoštuje svoje sodelavce, se ne prepira, skuša razumeti njihove želje in potrebe ter jih vključuje v družbeni normami. Delo ga veseli, je vreden, čuti odgovornost do dela, išče vedno novih in boljših načinov dela. Je samostojen, samokritičen in razumsko kritičen. Če se loti dela, ga tudi dovrši. Je skromen in na splošno priljubljen.

In duševno neuravnotežen človek? Ta je tisti, ki nerealno ocenjuje sebe in druge. Glede vse s svojega stališča in vidi samo svoje potrebe, ne razmišlja o trajni vrednosti njegovih dejanj. Je nestalen in svoje cilje večkrat menja. Nima enotnega nazora in živi tako rekoč samo za danes, ni trden in se obrača po vetru. Je pasiven član družbe, občutek ima, da je odveč in da v družbi ničesar ne predstavlja. Stvari ne jemlje razumsko, sam išče težave in se pred ljudmi vedno težje zagovarja. Ves njegov svet se vrti okoli njega in njegovih lastnih potreb. Ima posluš le zase. Živi odmaknjeno od družbe, se rad prepira, ne zaupa ljudem in misli, da je začetek in konec vsega le on in njegov lastni jaz. Pri delu je pasiven in nima nobene veselja do dela, ni ustvarjalen niti iznajdljiv. Ima vedno stalen razpon med željami in možnostmi. Vedno je prepričan, da ga sedanjost za nekaj goljufa in dejansko bo marsikoga goljufala, če ne bo spremenil sedanega načina življenja in dela.

Bodočnost je odvisna od nas samih, od naših sposobnosti, zato je nujno, da jih stalno krepimo in skušamo doseči višje razvojne stopnje, ker le tako bomo dosegli naše zunanje in notranje zadovoljstvo. V nas samih torej leži vse tisto bogastvo in moč, ki nas lahko napravi srečne in zadovoljne.

L. C.

Izkoriščanje težke mehanizacije

Da bi lahko primerjali izkoriščenost težke mehanizacije po gradbiščih, smo na podlagi strojnih poročil sestavili spodnjo tabelo za čas

od 1. januarja do 31. avgusta t. l. Osnove za izračun normiranih ur so: bager, dumper, buldozer, nakladač 140 ur/mesec

Gradbišče	Normirane ure	Izvršene strojne ure	% izkoriščenost strojev	slabo vreme		Popravila		Stojnina	
				ur	%	ur	%	ur	%
1	2	3	4 = 3 : 2	5	6 = 5 : 2	7	8 = 7 : 2	9	10 = 9 : 2
Celje	4301	4473	104,0	64	1,5	421	9,8	1344	31,2
Jesenice	3735	4465	119,5	138	3,7	899	24,1	618	16,5
Koper	1580	1401	88,5	20	1,3	27	1,7	280	17,7
Kranj	20	25	125,0	8	40,0	—	—	13	65,0
Ljubljana	5697	5822	102,2	81	1,42	517	9,1	422	7,4
Maribor	3151	2869	91,1	152	4,8	299	9,5	856	27,2
O. G. P.	2475	3839,5	155,1	2	0,08	398	16,1	141	5,7
Podvelka	9959	12434	124,85	1759	17,7	1833	18,4	893	9,0
Trojane	4197	5367	127,9	1028	24,5	634	15,1	1019	24,3
Zalog	950	924	156,6	34	5,8	219	37,1	22	3,7
Ravne	2744	3871,5	141,1	845	30,8	710	25,9	232	8,45
Skupaj:	38449	45491	118,3	4131	10,7	5957	15,5	5840	15,2

Procent izkoriščanja strojev, ki je določen v 4. stolpcu tabele, seveda ni tak, da bi ga lahko upoštevali brez popravkov, oziroma ne da bi upoštevali nekatere posebnosti posameznih strojev. Tako n. pr. imajo visoko število normiranih ur žerjav in jih ni moglo nobeno gradbišče izkoristiti 100 %. Gradbišča, ki imajo žerjave, dosežejo zaradi tega nižji procent izkoriščanja strojev. Nasprotno pa imajo kompresorji verjetno pre nizko določeno število normiranih ur. To število — 100 ur/mesec — ustreza le ta-

krat, kadar se kompresor uporablja kratko dobo in za manjša dela. Kjer pa kompresor rabijo neprekinjeno daljšo dobo, je število normiranih ur le pre nizko.

Seveda vpliva na procent izkori-

žerjav 200 ur/mesec
kompresor 100 ur/mesec
scraper, valjar 120 ur/mesec

ščanja strojev tudi narava dela na gradbišču (majhna ali obširna dela); dela odvisna ali neodvisna od dežja itd., vendar da ta primerjava vsaj približno sliko izkoriščanja strojev.

M. S.

Tarifnih pravilnikov je premalo

Poverjeniki sindikalne podružnice Maribor so razpravljali o tarifnem pravilniku in analizirali nekatere pomanjkljivosti nagrajevanja. Predvsem trdijo, da je tarifnih pravilnikov na terenu premalo ter predlagajo, naj bi jih razmnožili za vse delavce.

Izvolili so tudi komisijo, ki bo zasledovala izvajanje tarifnega pravilnika ter zbirala razne podatke in predloge za spremembo ali dopolnitev tarifnega pravilnika. V komisijo so bili predlagani: Ludvik Javornik, Ivan Gajšt Avgust Gomboc, Jože Hari in Avgust Belović.

V zaloškem mesnem kombinatu, ki ga je zgradil naš kolektiv, so začeli že s proizvodnjo.

Bela krizantema

Jesen je. Na minljivost vse spominja.
List za listom neslišno se utrinja. —
Povsod je molk — še droben plič molči —
na gole veje le droben dež prši.
Sivina težka svod objema —
nevidno v noč jesenski dan pojema —
le v ortu bujno se razcveta bela krizantema...

Ne ljubim te tako cvetlica moja mila
(četudi zadnji dom mi boš krasila),
kot bi lepota tvoja zaslužila. —
Ob tebi žalost me prevzema
in tesnoba,
ko zrem te bela krizantema —
— cvetka groba. —

Diši po svečah beli cvet odprti,
kaj si resnično spremljevalka smrti?...

Ko gruda črna nam zagrinja
prijatelja in ko potrpi
polagamo te cvetko smrti,
tja, kjer zastala zadnja je stopinja...

Tvoj vonj po svečah, vonj po smrti
preveč na konec me spominja...

Cvetove tvoje bom povila,
v jesenskih dnevih boš krasila
kotiček tihi, kjer gomila
najdražje moje je zakrila...

Tam, kjer trohne mi upi strti
dehtela boš znanilka smrti —
tam cela, vonjala, zvenela
boš krizantema moja bela...

Ljubljanski nogomet se uveljavlja

Mladinska nogometna ekipa sindikalne podružnice ljubljanskega gradbenega vodstva je dosegla na našem športnem dnevu v Mariboru tretje mesto. S tem uspehom so kar zadovoljni, saj so šele začeli.

Ob povratku iz Maribora so s treningom nadaljevali ter zaprosili sindikalno podružnico, naj jih registrirajo, da bi imeli pravico nastopati na prvenstvenih tekmah sindikatov. Sindikalna podružnica je njihov predlog sprejela ter je nogometno ekipo registrirala pri Nogometni zvezi Ljubljana za drugi razred NPL. Tako so nas dali v raz-

pored nogometnih tekmovalcev za leto 1959/60.

Na prvi tekmi z ŽTL smo bili poraženi s 5:2. Toda nismo obupali. Še z večjo vnemo smo trenirali in po kratkem času zopet nastopili proti nogometnemu klubu Ardelj ter zmagali s 3:0.

Nato so se vrstile tekme, in to z nogometnim klubom TOPS, ki smo jih premagali z 2:1, morali bi tekmovali z ekipo »Tela«, ker pa se niso odzvali, se tekma šteje v našo korist s 3:0. Nadalje smo tekmovali z ekipo gluhonemih in spet zmagali z 1:0. Prijateljsko tekmo s Kemikom smo odločili v svojo korist z 2:0.

Naš nogometni aktiv je z rezultati res lahko zadovoljen. Moštvo je sestavljeno po večin iz fizičnih delavcev in vajencev našega gradbišča. Prihajajo redno na treninge, ki so dvakrat na teden. Posebej je treba pohvaliti Vucković Ivana, ki je to moštvo organiziral in ga redno trenira. Sindikalna podružnica nas vsestransko finančno in moralno podpira, za kar smo ji močno hvaležni.

Ob koncu oktobra smo bili na tretjem mestu v drugi skupini NPL.

Tarifnih pravilnikov je premalo

Poverjeniki sindikalne podružnice Maribor so razpravljali o tarifnem pravilniku in analizirali nekatere pomanjkljivosti nagrajevanja. Predvsem trdijo, da je tarifnih pravilnikov na terenu premalo ter predlagajo, naj bi jih razmnožili za vse delavce.

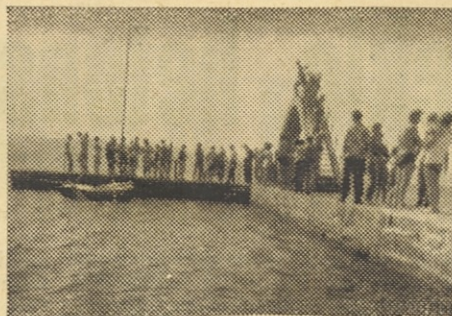
Izvolili so tudi komisijo, ki bo zasledovala izvajanje tarifnega pravilnika ter zbirala razne podatke in predloge za spremembo ali dopolnitev tarifnega pravilnika. V komisijo so bili predlagani: Ludvik Javornik, Ivan Gajšt Avgust Gomboc, Jože Hari in Avgust Belović.

POZOR! Predstavljamo vam najnovejšega člana našega uredništva, Jureta, ki nas bo некоč obiskal!

Izletniki na Hrvatinih

Hura, prvi ponesrečenci so že pristali. — In zdajle odhajajo v dom.

Dopustniški odmevi iz Ankarana

Čeprav trka že zima na vrata in je že sneg pobelil vrhove gora, se še vedno radi spominjamo veselih dni oddiha na morju. Z nami, gradbinci je pač tako, da spričo obilice poklicnega dela nimamo kaj prida časa še za pisanje. Tako reč odlašamo, odlašamo, čas pa medtem teče in briše spomine na vroče poletne dni dopusta. Pa vendar sta mi dva dogodka ležala tako dolgo na srcu, da ju ne bi rad prepustil pozabi. Tiste dni je bilo vreme bolj kislo, in so posamezne skupinice prirejale »izlete« na Hrovatine. Dejali so, da gredo »v partizane«, drugi so zatrjevali, da gredo »na ekskurzijo«, tretji pa so jo mahili kar po »francosko«, ne da bi komu kaj povedali.

Tako se nas je ponavadi nabrala kar precejšnja kopica iz našega doma pri kakem »kmetu« ter poskušala svoje vinsko znanje. Pili smo iz kozarcev, drugi pa iz skodelic, ker je ob takem navalu vedno zmanjkalo kozarcev. Prišli pa so tudi Nemci z velikimi sončnimi očali in fotoaparati. Neka naša mamica jim ni hotela ostati dolžna, pa je svojo slabšo polovico predstavila za advokata, v resnici dela pa v Centralnih obratih, samo da advokature pri nas še oddaleč ne povoha

in je tudi nikoli ni. No, na ta račun smo se krepko nasmejali. Potlej pa se je utrgal plaz 26 Gradisovcev nazaj v doljino, kakor je pač kdo vedel in znal, boljše rečeno, kolikor so ga še noge držale.

To pravzaprav niti ni bilo kaj posebnega. Drug dogodek pa je bolj razburil duhove. Začelo se je s tem, da sta dva vajenca šla k Rudiju, naj jima da jadra, da bi šla na morje jadrat. Rudi ni verjel njenemu mornarskemu znanju in jima jader ni dal. Pa se je oglašil nek starejši, ki je vneto trdil, da ima morje v mezinec in da je njemu jadranje že prirojeno. Rudi, mehka duša, se je vdal in vsi trije so jo kmalu rezali po dokaj razburkanem morju.

Nenadoma, glej ga šmenta, se je jadrna vrv utrgala, veter je pa še jambor podrl. Tako je bila jadrnica prepuščena na milost in nemilost viharnemu morju s tremi brodolomci, med katerimi je »kapitanu« padlo v morje vse njegovo nikdar pridobljeno znanje. Bili so daleč od obale in — brez vesel... To je bilo komentarjev na obali! Koliko teorij si slišal! Kdo bi si mislil, da so Gradisovci taki izumi-

telji. No, končno je bilo nekemu vajencu na obali dovolj in je s še nekim Nemcem, ki je pri nas na praksi, odrinil v čolnu brodolomcem naproti in jim peljal vesla. Kar močno sta se namučila, da sta prišla do njih. Najhrabrejši »kapitan« je prvi zapustil jadrnico in preskočil v čoln. Študent pa na jadrnico končno ob burnem spodbujanju zbranega občinstva le pripeljal k bregu. Veselja, hvale in navdušenja ni bilo ne konca ne kraja tako, da so na tista nesrečnega, ki sta še ostala na morju, kar pozabili. Ta pa je razburkano morje in silen vihar nosil daleč proti Piranu.

Brž na telefon in motorna čolna iz Kopra in Ankara sta nesrečnika končno le »pospravila« z morja. Hrabri kapitan je kasneje izjavil, da je bilo »zelo nevarno«. Rešitelji so dobili za trud in požrtvovalnost obilno večerjo. Ko pa je »mornarja« strah že minil, je vso »reševalno ekipo Gradisa« čisto po kranjsko obilno počastil. »Ampak v jadrnico ne grem več,« je izjavil ankaranski javnosti vesel, da jo je tako srečno odnesel.

Stari

OKROGLE IZ ZALOGA

Priložnostni obiskovalec je vprašal, kako da so prav v Zalogu zgradili novo klavničo in predelovalno mesno industrijo.

»Zaradi surovinske baze za trajne izdelke.«

»Ali je tod okoli tako razvita živina?«

»A trajne izdelke vsekakor, saj je buzu Studenec, večina nas je pa kar z ali, ko ni notri dovolj prostora...«

Ko so razpisali mesta za inozemsko prakso v Italiji, so vprašali enega izmed reflektantov:

»Hudiča, od kdaj znaš pa ti italijansko?«

»Za sijo tolčem, za silo.«

»Kako pa se reče po italijansko slama?«

»Hm — v glavi jo imam, skoraj na jeziku, pa se ne morem spomniti.«

Gradbišče je obiskal inšpektor dela. Pri pregledu glavnega obratnega poslopja je opazil na robu sicer ravne strehe kleparja Petra Centralnih obratov, kako namešča žlebove. Ko pride na šest metrov nižjo ploščad, ga ogovorijo:

»Ali ste vi poročeni?«

Peter malo jeclja: »S-seveda sem.«

»To bo žena jokala, če padete s strehe.«

»K-kaj bo j-jokala, saj lah-hko na vsak p-prst deset t-takih oslov dobi, kot s-sem jaz.«

»Kaj pa otroci?«

»S-saj n-nobenega nimam.« (V resnici ima dva.)

»No, slišite, vsekakor bi se morali na tako izpostavljenem prostoru zavarovati.«

»K-kakoo?«

»Z zaščitno ograjo, ali bi se morali pa privezati.«

»Kam naj pa dam ograjo? Spredej je luft tam, kjer jo bi potreboval, z-zadaj je pa n-ne rabim. P-privezati s-se pa tudi ne morem, ko je streha ravna. Le »štango« lah-ko v s-streho zabijem in s-se nanjo privežem. Toda mi smo zato sem prišli, da bi s-streho »d-dihl« naredili, ne pa da bi luknje vanjo delali. Sicer pa, kaj je tu nevarnega, saj je streha ravna?«

»Kaj pa, če vam slabo postane?«

»Kako naj m-mi postane s-slabo? Kvečjemu dobro mi lahko postane...«

Dela je mnogo, ljudi pa malo. Šef in delovodja Ribič sta na obhodu in ravno načeta pereče vprašanje delovne sile, ko zagledata zidarja Petra, ko prihaja na stavbo. Prav tisti dan je bil na bolniškem dopustu. Tovarš Ribič ga vpraša:

»Peter, koliko časa boš še bolan?«

»Še jutri!«

»Dobro, da veš, koliko časa še...«

Nekoč so vsi iskali nek nujen akt. Minevalo je popoldne, šef pa:

»Dokler ga ne najdemo, ne gremo domov!«

Med najvnetejšimi iskalci je bil planski tehnik Jože. Ob dveh ponoči se zasliši vrišč: »Mihela ga je našla!«

Sem b'la na Tirolskem sem pasla koze. Sem bika navad'la, da je skakal...

Vsi drve tja, da bi videli, če ni potegavščina, kar se oglasi Jože: »A tole smo iskali?«

V Zalogu je pa obratno

Na tej sliki drži šef gradbišča ing. Pogačnik glavo pokonci, prvi vol, ki je dal svoje življenje v tej klavniči, pa jo ima navzdol. Seveda je poleg tudi nadzorni inženir Rojce in še mnogo radovednežev

Uganite, ali so to pretepači iz Rajičeve železokrivske skupine na likofu stolpnice v Ljubljani, ali so mariborski vajenci pri kosilu!

Tokrat je pregovor obrnjen: Za malo muzike — malo denarja.

LOV NA UPRAVNIKA »ILIRIJE« V LJUBLJANI